

20 juni 2008

ADVOCATENBLAD 9

**Voet tussen
deur bij
politieverhoor**

Jonge advocaten
enthousiast over vak,
toch vertrekken ze

Soepeler taalvereisten
voor dagvaarding en
bijlagen

‘Geen prikkel om matig
te declareren’

Procureur, niet verplicht wel zo zeker

De verplichte procureurstelling wordt afgeschaft. Streefdatum 1 september 2008.

Daarna is de keus aan u. Zelf doen, of kiest u voor zeker?

Uitbesteden kan ook na 1 september 2008 aan elk van de 19 leden van de Procureurskring. Zij gaan op de vertrouwde, deskundige wijze door met het leveren van procureursdiensten. De 19 kantoren bieden de waarborg van voortzetting van procureursdiensten in alle arrondissementen. Dan weet u zeker dat uw instructies en stukken op tijd, op de juiste plaats terecht komen.

Voor informatie: www.procureurskring.nl

procureurs
kr1n9

342

De **buitengerechtelijke kosten** die belangenbehartigers in letselschadezaken aan verzekeraars berekenen, zijn tussen 2001 en 2006 met bijna **een kwart gestegen**. Krijgt de rechtszoekende tegenwoordig superieure rechtshulp?

352

Vanaf juli mogen advocaten in Amsterdam en Rotterdam het **politieverhoor bijwonen**. Het experiment is een resultaat van moeizaam overleg. Sommige advocaten gaat het niet ver genoeg – de meerderheid is blij met deze voet tussen de deur.

358

Jonge advocaten prijzen zichzelf gelukkig met hun bijzondere en opwindende vak, maar **velen lopen een paar jaar later** weg. Veel stress en onzekerheid, geen balans tussen werk en privé – en dat is de beruchte veel-eisende generatie?

Boegbeeld van de HM Horen, Zien & Zwijgen: wil de deken niet meer zijn dan dat? **343**

Van Europees recht weten advocaten én rechters veel te weinig. **345**

'Moet ik de misstand bewijzen? Mag ik naar buiten treden? En mijn eigenbelang?' Klokkenluiders in het nauw. **347**

Dubbeltellende dienstjaren als gevolg van een rekenfout, het moet maar eens afgelopen zijn. **357**

Als de kwalificatie met de spreker op de loop gaat, hoe zit het dan met de feiten? **363**

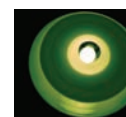
Soepeler taalvereisten voor dagvaarding en bijlagen bij grensoverschrijdende betekening, daartoe besliste het HvJ EG onlangs. **364**

.....
Verder...

Multiculturele talenten kijken dagje rond **344** »
 Verharding aanpak Chinese advocaten **346** »
 Het is gezegd **344** » Agenda **346** » Brieven **346** »
 In Memoriam: Willem van Manen **367**
 Advocaten verplicht inschrijven bij KvK **349** »
 'Wetsvoorstel Advocatenwet gemiste kans' **349** »
 Van de deken **349** » Permanente opleiding **369** »
 Personalia **369** » Tuchtrect **372**

In de volgende nummers

De rechter *police*t wel degelijk » Procederen bij Commissie Gelijke behandeling » Bewijslastverdeling voor beginners » Uitleg contractsbepalingen » De laatste rolhandeling » Kronieken familierecht, burgerlijk procesrecht, bestuursprocesrecht en pensioenrecht

Omslag: iStock

Michael Faure

'Tegenover verzekeraars is er geen prikkel om matig te declareren'

De buitengerechtelijke kosten die belangenbehartigers in letselschadezaken aan verzekeraars berekenen zijn tussen 2001 en 2006 met bijna een kwart gestegen zonder dat de rechtzoekende van de beste hulp is verzekerd, zegt onderzoeker Michael Faure. Een no win, no fee-systeem is geen verbetering.

.....
Tatiana Scheltema
journalist
.....

Een advocaat of belangenbehartiger die een verzekeraar onder druk zet om in het zicht van een schikking zijn *fee* te betalen. Of een verzekeraar die laat doorschemeren dat de advocaat alleen op zijn *fee* kan rekenen als de confrère zijn cliënt overtuigt van de schoonheid van het voorliggend schikkingsvoorstel. 'Het zijn indianenverhalen, we kunnen ze niet staven. Maar het gebeurt,' zegt Michael Faure, bijzonder hoogleraar en wetenschappelijk directeur van het Maastrichts Europees Instituut voor Transnationaal Rechtswetenschappelijk Onderzoek (METRO).

In opdracht van de Stichting Personenschade Instituut van Verzekeraars (PIV) deed Faure onderzoek naar de stijging van uurtarieven

van advocaten en belangenbehartigers in letselschadezaken. Hij lichtte 1043 dossiers van verzekeraars Aegon, Delta Lloyd, Fortis/ASR, Univé en ZLM Verzekeringen. In de periode 2001 tot 2006 stegen de tarieven met 24 procent. De bevindingen zijn weinig verrassend, zegt Faure: 'Er is voor de belangenbehartiger geen prikkel om met matigheid te declareren. Die redeneert: de verzekeraar betaalt toch wel.'

De uitkomst noopt tot heropening van het debat om ook advocaten op *no cure no pay*-basis te laten werken. Drie jaar geleden werd een experiment door toenmalig minister Donner van Justitie afgeblazen. Staatssecretaris Albayrak stelde onlangs voor om een systeem van *no win, no fee* in te voeren, waarbij een belangenbehartiger bij verlies niets verdient, maar een dubbele rekening stuurt als hij wint. Faure: 'Het zou chiquer zijn dan een *no cure no pay*-systeem. Maar voor

prof. dr. Michael Faure

advocaten is het niet erg aantrekkelijk. Want als je met dubbele *fees* werkt, moet je in meer dan de helft van de zaken winnen. Je kunt dus alleen zaken aannemen waarbij de winkans groter is dan vijftig procent. Zoveel van dat soort zaken zijn er niet. Is die kans lager, stel dertig of veertig procent, dan kom je ook met een dubbele vergoeding niet aan je gewerkte uren. Bovendien blijkt uit sociologisch empirisch onderzoek van Malsch en Van Koppen dat advocaten hun winkansen categorisch te hoog inschatten.'

Sneu voor advocaten

De (gedeclearde) uurtarieven van advocaten liggen gemiddeld ongeveer twintig

euro hoger dan die van de niet-advocaten, bleek uit het onderzoek van Faure c.s. Ook blijkt dat de stijging van de uurtarieven in de periode 2001-2006 bij niet-advocaten sterker was dan bij de advocaten. Voor advocaten steeg het gemiddelde met 22,78 procent (van € 158,82 in 2001 naar € 195 in 2006); bij de niet-advocaten bedroeg de stijging in diezelfde periode 25% (van € 140 naar € 175).

In de huidige regelgeving mogen juridische dienstverleners als de PALS Groep hun diensten wél op *no cure no pay*-basis aanbieden. Faure: 'Advocaten ondervinden daardoor flinke concurrentie van juridische dienstverleners. De cliënt loopt liever zo min mogelijk risico. De sub-

'Uit empirisch onderzoek blijkt dat advocaten hun winkansen categorisch te hoog inschatten'

jectieve onzekerheid van de cliënt speelt daarbij een grote rol. Voor hem is niet altijd helder welk risico hij loopt – ook al wordt in 95 procent van de gevallen geschikt. Maar de buitengerechtigde kosten kunnen alleen op de verzekeraar worden verhaald als de aansprakelijkheid vaststaat. Is dat niet zo, of ontstaat er twist over de aansprakelijkheid van het te betalen bedrag, dan is de kans groot dat hij alsnog de gang naar de rechter moet maken en tot proceskosten wordt veroordeeld. De cliënt zal zijn kansen bij PALS-achtigen altijd veiliger inschatten.'

Dat is uit zakelijk oogpunt sneu voor advocaten, maar ook voor de rechtzoekende zélf, meent Faure. 'Van een advocaat kan hij kwalitatief betere dienstverlening verwachten. De advocaat is aan tuchtrecht en beroepscommissies onderworpen waardoor de kwa-

liteit van dienstverlening is gewaarborgd. Op juridische dienstverleners is nauwelijks toezicht. Iedereen kan zich opwerpen als letselschade-expert. In de huidige situatie worden rechtzoekenden in de armen van alternatieve dienstverleners gedreven. De keuzemogelijkheid van de consument is beperkt.'

De oplossing ligt in de ogen van Faure in het creëren van een *level playing field*, waarbij advocaten en belangenbehartigers volgens dezelfde regels opereren. Faure: 'Peter Langstraat, voorzitter van de Vereniging voor Letselschade Advocaten (LSA), wil afspraken op basis van een model waarin de specialisatiegraad van de dienstverlener en de complexiteit van de zaak meewegen. Met de belangenbehartigers en verzekeraars zou je een covenant moeten sluiten – dat dan wel NMa-proof zou moeten zijn.'

(advertentie)

Mr. D.F.J. Hoekstra, arts - gedragsdeskundige

forensisch - psychiatrisch advies en expertise
beëdigd als vast gerechtelijk deskundige d.d. 8 juli 1996

24 jaar forensische ervaring binnen en buiten de TBS

kalverlaan 16, 7157 AX Rekken
telefoon 06-511 744 54
email dfjhoeks@knmg.nl

leveringsvoorwaarden en referenties op aanvraag

Column

Harry Veenendaal

Boegbeeld van de HM Horen, Zien & Zwijgen

Het is mijn vaste overtuiging dat het recht bestaat om de burger tegen de overheid te beschermen. Bekijk de geschiedenis: de grootste rampen zijn veroorzaakt door overheden, niet door individuele criminelen. Poetin, Bush of Balkenende kan veel meer schade aan een rechtstaat aanrichten dan Holleeder of een Hofstadgroep. De uitholling van de rechtsstaat door de overheid met als excuus de strijd tegen 'georganiseerde criminaliteit' of 'terrorisme' waardoor de rechtspositie van álle burgers verslechtert ten gunste van de overheid is daarom ronduit gevaarlijk.

De recente handelwijze van het OM met betrekking tot advocaat Nico Meijering, die onterecht in relatie werd gebracht met omkoping, is symptomatisch voor een steeds arrogantere overheid. Bewuste karaktermoord. Maar ja, wie durft de degenen met Brouwer en Hirsch Ballin te kruisen? In het verleden waren het vaak advocaten die in moeilijke tijden als hoeder van de rechtsstaat optraden. Denk bijvoorbeeld aan Johan van Oldenbarnevelt, de landsadvocaat die zich verzette tegen de ongebreidelde macht van prins Maurits en vervolgens op het Binnenhof vakkundig werd onthoofd. In deze traditie zou landsadvocaat Houtzagers zich, met gevaar voor eigen omzet, moeten opwerpen als hoeder van de rechtsstaat. No chance, want Houtzagers is een verstandig man. En verstandige mannen hebben een hypotheek en plakken graag kortingszegeltjes bij Albert Heijn.

Wie dan wel? De algemeen deken? Persoonlijk zou ik hem überhaupt wel eens bij Pauw & Witteman willen zien om zijn verantwoordiging uit te spreken over de afluisterpraktijken van het OM, tegen afschaffing van ne bis in idem, tegen de uitholling van de gefinancierde rechtshulp of tegen trial-by-media zaken zoals Joran van der Sloot. Onze algemeen deken wil graag boegbeeld zijn, maar schittert door afwezigheid met serieuze stellingnamen in het maatschappelijk debat. Logisch, want ook onze algemeen deken is een verstandig man. En verstandige dekenen willen liever niet vergeleken worden met bijvoorbeeld de strijdvaardigheid van meester Deconinck, algemeen deken van de wolwevers die tijdens de Guldensporenslag in 1215, *against all odds*, het Franse leger voor de muren van Kortrijk in de pan hakten.

Soms moeten verstandige dekenen nu eenmaal de slaghamer omgespen en het Haagse grondig uitbenen om te voorkomen dat verworven rechten worden uitgehold. Dus heer Bekkers, wordt het niet eens tijd om het zegelboekje opzij te leggen en de oorlogspen uit het lederen etui te halen? Anders bent u slechts het boegbeeld van de HM Horen, Zien & Zwijgen.

Multiculturele talenten kijken dagje rond

Meer dan twintig procent van de juridische studenten is gekleurd, maar de advocatuur is nog steeds een wit bolwerk. Daarom organiseerden de diversiteitscommissie van de Orde en FORUM begin juni een *tour d'advocatuur*: twintig studenten met verschillende culturele achtergronden bezochten drie kantoren in Amsterdam.

Via haar netwerk, via studentenorganisaties en via beurzen, wist FORUM twintig multiculturele studenten te interesseren voor een kennismaking met een groot Nederlands kantoor, een groot Angelsaksisch en een kleiner kantoor: De Brauw, Allen & Overy en Unger Hielkema. De dag begon met Fenneke van der Grinten van de Orde, die onder het motto 'de advocatuur is leuk!' het publiek vertelde wat de Orde doet en welke opleiding vereist is om advocaat te worden. Daarna daagden partners en medewerkers van De Brauw de gasten uit met de stelling 'allochtoon is anders'. Ja, ze waren wel eens gediscrimineerd; ja, ze waren te bescheiden; ja, ze dachten dat ze bij een groot kantoor als De Brauw nooit binnen zouden kunnen komen. Het kantoor maakte hier- tegenover duidelijk dat het selecteert op kwaliteit, com-

municatieve vaardigheden en eigen(zinnig)-heid. Het werd niet expliciet gezegd, maar de andere kleur van de multiculturele talenten leek juist een pre: het maakt hen begerenswaardig voor een kantoor als De Brauw.

Cliënt wil het

Ook bij Allen & Overy bleken multiculturele talenten zeer welkom. Bestuursvoorzitter Sietze Hepkema legde uit dat het al meer dan twintig jaar geleden is dat zijn kantoor alleen blanke mannen met een bekakt accent aannam. De cliënt wil meer diversiteit en dan *krijgt* hij die. Hier geen intellectuele discussie met de multiculturele groep, maar praktische sollicitatietips van de recruiters van A&O.

Bij Unger Hielkema werden de studenten onthaald op multiculturele hapjes. Twee medewerkers vertelden stralend over hun praktijk en dat procederen zo leuk is. Ten slotte leek Els Unger de studenten te overtuigen toen ze met een enthousiast verhaal de studenten de advocatuur probeerde binnen te lokken. Een student noemde de voorzitter van de diversiteitscommissie later zelfs 'de koningin'.

Na afloop was men zeer tevreden over de dag: bij iedereen, wederzijds, was onwetendheid weggenomen.

(Ank van Eekelen, hoofd beleidsontwikkeling bij de Orde; lid diversiteitscommissie)

Het is gezegd

Je gaat nog eerder dood door in de Ardennen tegen een loslopend hert op te botsen dan door een terroristische aanslag.

Rik Coolsaet, terrorisme-expert en hoogleraar in Gent, tijdens de Nederlandse Moslim Organisatie (NMO)-discussie, Ned. 2, 8 juni 2008

De advocatuur is een enorm conservatieve beroepsgroep. Het is toch van de zotte, de collegebanken zijn helemaal verkleurd maar je komt ze niet tegen op de advocatenkantoren.

Rachida Haddouch, advocaat te Den Haag, *Vrij Nederland*, 17 mei 2008

Donner leeft kennelijk in een wereld waar rechters geen fouten maken, maar op dat punt heeft hij het volgens vele wetenschappers volledig mis. Dat een rechter geen fouten kan maken dan als gevolg van door het OM aangeleverde informatie is onzin.

Wim Orbons, jurist en gezondheidseconoom, over deskundige leken bij rechtspraak, *Het Financieele Dagblad*, 22 mei 2008

Advocaten en rechters weten te weinig van Europees recht

De Brauw en Allen & Overy geven met hun kenniscentrum het goede voorbeeld, zegt Joost van Dijk, lid van de Raad voor de rechtspraak. Zij bieden een oplossing voor het onrustbarende tekort aan kennis over het Europees recht onder rechters. Maar de meeste advocaten weten er weinig van.

.....
Lex van Almelo
 journalist

De Brauw en Allen & Overy hebben aan elke sectie een gewezen advocaat toegevoegd, die de ontwikkelingen op het vakgebied bijhoudt en het document management systeem vult met actuele informatie. Ook de andere leden van de sectie

stoppen daar hun kennis in, zodat deze goed kan worden gedeeld. De kantoren gebruiken daarvoor volgens Van Dijk gewoon standaardsoftware. Het hoeft dus niet veel tijd en geld te kosten. 'Maak kennis delen positief,' zei Van Dijk op het op 6 juni gehouden symposium Europa: weet wat je mist!

Onderzoek door flutverweer

Uit een peiling op het symposium blijkt dat twee van de drie rechters en advocaten zeggen nauwelijks te weten wat er speelt op het gebied van het EU-recht en het EVRM. Daarentegen heeft slechts één op de tien officieren van justitie het idee onvoldoende kennis te hebben van het Europese recht. In de symposium-bundel schrijft officier van justitie Hans Pieters dat het OM en de politie zich de afgelopen jaren de nodige kennis over internationale samenwer-

.....
'Rechters gelasten op basis van een flutverweer nader onderzoek naar de juistheid van informatie die afkomstig is uit het buitenland'

king eigen hebben gemaakt. Maar in zijn ogen blijven de zittende magistratuur en de advocatuur achter. Het gevolg daarvan is onder meer dat rechters op basis van een 'flutverweer' nader onderzoek gelasten naar de juistheid van informatie die afkomstig is uit het buitenland. Maar volgens het Europese recht moet de rechter informatie zeer beperkt toetsen als deze afkomstig is uit landen waarmee Nederland een intensieve vertrouwensrelatie onderhoudt. Een andere klacht van Pieters is dat rechters 'onmogelijke opdrachten tot getuigenverhoor' geven, 'vaak na nauwelijks concreet onderbouwde verzoeken van de verdediging'.

Onschuldigen vast

Volgens advocaat-generaal Peter Greve, die de voormalige Ahold-top vervolgt in hoger beroep, leidt de gebrekkige kennis van Europeesrechtelijke normen ertoe dat burgers ten onrechte vastzitten. 'Zij worden veroordeeld, omdat de rechter het recht niet kent. Het recht op berechting door een competente rechter staat onder druk.' Op korte termijn ziet Greve wel iets in specialisatie. Maar op langere termijn moeten alle deelnemers aan de rechtspleging beschikken over een bepaalde basiskennis,

die bijvoorbeeld wordt ontsloten door een databank die voor iedereen toegankelijk is. 'Ook voor advocaten.'

Diepgang

Volgens de Raad voor de rechtspraak zouden bepaalde zaken vaker moeten worden geconcentreerd bij speciale kamers. De kamer voor Europees strafrecht en mensenrechten bij de Rechtbank Amsterdam is in dit opzicht een lichtend voorbeeld. De Europese strafkamer deed op 2 juni uitspraak in zes strafzaken rond de vrijheid van meningsuiting (LJN BD 2981, BD 2957, BD 2966, BD 2977, BD 2978 en BD 2980). De kamer zal vaker themazittingen houden om, aldus rechter Marc de Werd, 'met een zekere diepgang de variaties op hetzelfde thema aan de orde te laten komen'. Geïnteresseerde rechters en secretarissen kunnen 'intekenen' op deze zittingen. De kamer is een samenwerkingsverband van de rechtbanken van Amsterdam, Haarlem en Alkmaar. Deze samenwerking is van onderop ontstaan. Het hoeft dus niet per se extra geld te kosten, vindt Van Dijk, die erkent dat de Raad voor de rechtspraak de laatste jaren vooral heeft geïnvesteerd in efficiënte rechtspleging en weinig in kennis.

.....
 (advertentie)

TOGA
atelier
 Schout & Katsantonis

www.toga.net

- Rijksleverancier
- Toga's op maat van eerste kwaliteit stof
- Korte levertijd
- Bef cadeau bij bestelling toga

Industrieweg 51 3044 AS Rotterdam
 Tel. 010 - 245 07 66 Fax 010 - 245 07 67

agenda

**STICHTING JO MAES/
CAPRA PRIJS 2008**

De Stichting Jo Maes/Capra Prijs stelt jaarlijks een scriptieprijs ter beschikking voor scripties over ambtenarenrecht, arbeidsrecht of algemeen bestuursrecht. Scripties kunnen meedingen als ze gewaardeerd zijn met een 8 of hoger. Het te winnen bedrag is € 2.500. Belangstellenden dienen hun scriptie **vóór 1 september 2008** in te dienen bij mr. J.J. Blanken, verbonden aan het bureau Capra Advocaten en Adviseurs, Hooistraat 7, 2514 BM 's-Gravenhage. Het scriptiereglement is te verkrijgen bij

de secretaris (telefoonnummer 070-364 81 02, j.blanken@capra.nl of via www.capra.nl).

**CIER-LEZING:
MULTIMEDIAWETTEN**

Op **25 juni** geeft Remy Chavannes (Partner bij Brinkhof) een CIER-lezing met als onderwerp: 'MultiMediawetten: drie stevige ingrepen in de Mediawet en hun effect op de regulering van oude en nieuwe media'. De lezing is voor belangstellenden vrij toegankelijk. Na afloop is er een borrel. Plaats: Molengraaff Instituut voor Privaatrecht, Drift 9, aanvang 16.00 uur. Aanmelding:

mw. J. Wijnans, telefoon 030-253 71 50 of j.wijnans@law.uu.nl.

**MINISYMPOSIUM
FAMILIERECHT
ADVOCATEN EN
RECHTERS**

Het jaarlijkse minisymposium voor raadsheren, rechters en advocaten in het arrondissement Den Haag die werkzaam zijn op het terrein van het familierecht, vindt dit jaar plaats op **maandag 14 juli 2008** om 15.30 uur in het Paleis van Justitie, zaal H-1. Gastheer is de sector familie- en jeugdrecht van de Haagse rechtbank. Het onderwerp van

het symposium is 'Regierechter in scheidingszaken?'. Zie toegangtothetrecht.uvt.nl, dat als innovatief project bij de Raad voor de rechtspraak is ingediend en mogelijk volgend jaar als pilot bij de Haagse rechtbank zal worden ingevoerd. Sprekers: Machteld Pel, vice-president Hof Arnhem en coördinator Landelijk Bureau Mediation naast rechtspraak, en Cees van Leuven, voormalig advocaat en thans raadsheer bij het Hof Den Haag. Aanmelding tot uiterlijk 27 juni 2008.

Vervolgde
advocaten

Stichting Advocaten voor Advocaten

**Verharding aanpak
Chinese advocaten
in aanloop
Olympische Spelen**

Advocaten die hadden aangeboden Tibetaanse demonstranten te verdedigen, zijn afgelopen april door het Chinese ministerie van Justitie gewaarschuwd hierbij niet betrokken te raken, anders konden zij disciplinaire maatregelen tegemoet zien. Ook zou verlenging van hun advocatenvergunning in gevaar komen. Probleem is dat de vergunning voor met name mensenrechtenadvocaten jaarlijks moet worden ver-

lengd. De autoriteiten, in de gedaante van het lokale *Bureau of Justice*, maken regelmatig misbruik van deze regel door een vergunning eenvoudigweg niet te verlengen. Zo'n beslissing staat dan niet zwart op wit en wordt niet gemotiveerd. In beroep gaan is daardoor vrijwel onmogelijk. Het blijkt een effectief middel om advocaten monddood te maken; zonder vergunning mogen zij hun werk niet doen.

De vergunning van mensenrechtenadvocaat *Gao Zhisheng* werd eind 2005 niet verlengd als reactie op zijn open brieven aan de Chinese overheid. Daarin riep hij op tot onderzoek naar de vervolging van aanhangers van religieuze minderheden als de Falun Gong. Ook werd het advocatenkantoor van Zhisheng van overheidswege zonder opgave van reden voor een jaar gesloten. In december 2006 werd Zhisheng veroordeeld tot drie jaar gevangenisstraf wegens 'het aanzetten tot onderminning van de staat'. Deze straf werd later, na wereldwijde campagnes, omgezet in vijf jaar voorwaardelijk. Zhisheng schreef in september 2007 een open brief naar het Amerikaanse Huis van Afgevaardigden, waarin hij aandacht vroeg voor de verslechterende mensenrechtensituatie in China. In deze brief stelde hij ook dat hij China's gastheerschap van de Olympische Spelen niet kon steunen. Op 22 sep-

tember 2007 is hij meegenomen door politie in burger, bewusteloos geslagen en zes weken gevangengezet op een onbekende plek... Sinds november 2007 staat hij onder huisarrest. Hij mag geen bezoek ontvangen en zijn bankrekening is geblokkeerd waardoor zijn familie extreme financiële problemen ondervindt. Ook wordt zijn familie voortdurend lastiggevallen en geïntimideerd door de staatsveiligheidsdienst.

- De Stichting Advocaten voor Advocaten (L4L) heeft inmiddels haar zorgen over de positie van mensenrechtenadvocaten tegenover de desbetreffende autoriteiten geuit, en ondersteunt waar mogelijk de campagne van Amnesty International 'China en de Olympische Spelen'. Als u wilt meedoen aan de schrijffactie voor Zhisheng, kunt u contact opnemen met Adrie van de Streek: info@advocatenvooradvocaten.nl. Zie ook www.advocatenvooradvocaten.nl.

Één op de drie ambtenaren meldt een vermoeden van misstand niet, uit vrees voor repercussies

Franck van Uden 'Klokkenluider bezorgt advocaat nog weinig werk'

De vernietigende evaluatie van de klokkenluidersregelingen voor ambtenaren, die minister Ter Horst in april naar de Tweede Kamer heeft gestuurd, bevestigt wat critici al zeiden, zegt Franck van Uden. Hij is één van de critici en arbeidsrecht-advocaat bij Baker & McKenzie. In het najaar komt Ter Horst met plannen voor verbetering. Van Uden bepleit bescherming van de klokkenluider naar Brits voorbeeld.

.....
Lex van Almelo
journalist

.....
Of hij gevallen kent van klokkenluidende advocaten? Franck van Uden, die een boek schreef over de rechtspositie van klokkenluiders in de Verenigde Staten, het Verenigd Koninkrijk en Nederland (F.C. van Uden, *Whistleblowers en klokkenluiders*, Den Haag 2003), kent slechts één voorbeeld. In

oktober 2002 verstuurd zes jonge medewerkers van Clifford Chance in New York per e-mail een memorandum van dertien pagina's, waarin zij zich beklagden over de hoge druk om uren te maken en de (te) hoge declaraties die hiervan het gevolg zouden zijn. Het memo kwam bij de pers terecht en is nog steeds te vinden op internet.

Of je dit moet zien als klokkenluiden, betwijfelt Van Uden. 'In de eerste

plaats ging het hier om de arbeidsomstandigheden van de betrokken medewerkers. Lang niet elke klacht daarover is ook een maatschappelijk relevante misstand.' Van Uden hanteert graag de Amerikaanse definitie van klokkenluiden: 'het door een lid of ex-lid van een organisatie openlijk melden van misstanden binnen de organisatie aan zijn superieuren of aan externe personen of instanties met het doel de misstand te beëindigen'.

Ambtenaren: falende rechtsbescherming

Het zuiverste Nederlandse voorbeeld van een klokkenluider is Fred Spijkers, over wie rampenprofessor Pieter van Vollenhoven zich wil ontfermen. Spijkers handelde volgens Van Uden volkomen te goeder trouw. Als maatschappelijk werker

bij Defensie moest hij de weduwe van een beroepsmilitair in strijd met de waarheid vertellen dat haar man bij een ongeluk met een landmijn door eigen schuld was omgekomen. Maar drieëntwintig jaar nadat hij deze kwestie naar buiten bracht, lijdt de koninklijk onderscheiden Spijkers nog altijd schade van zijn klokkengelui. Onderzoekers van de Universiteit van Amsterdam publiceerden onlangs (*Openbaar Bestuur*, maart 2008, p. 8-18) een uiterst kritische analyse van de manier waarop de overheid met de zaak-Spijkers is omgegaan.

Van Uden wijst op het rapport van Utrechtse onderzoekers die onder leiding van Mark Bovens de klokkenluidersregelingen bij de overheid evalueerden. Daaruit blijkt dat deze regelingen over de hele linie tekortschieten. Zo maakt één op de drie ambtenaren die een misstand vermoeden daarvan intern geen melding, vooral uit vrees voor repercussies.

Gezien de lotgevallen van Bos en Spijkers is die vrees te begrijpen. Van Uden: 'Het onderzoek bevestigt wat alle critici al zeiden. De

ambtelijke regelingen werpen allerlei drempels op en gaan bovendien volledig uit van het zelfreinigend vermogen van de overheid. Er mag alleen over ernstige misstanden de klok worden geluid. Eerst bij een leidinggevende of vertrouwenspersoon en daarna eventueel bij de Commissie Integriteit Overheid, die alleen een niet-bindend advies kan uitbrengen. In de Ambtenarenwet staat dat de melders geen nadeel mogen ondervinden van de melding, maar deze bescherming is in de klokkenluidersregelingen niet uitgewerkt.'

Werknemers: onduidelijkheid

In de private sector is de situatie niet veel beter en bestaat nog veel onduidelijkheid over klokkenluiden, vindt Van Uden. 'Wat is een misstand? Moet ik die bewijzen? Hoe en aan wie moet ik de misstand melden? Wanneer mag ik naar buiten treden? Mag ik mijn geheimhoudingsplicht schenden? Hoe zit het met mijn eigenbelang? In de schaarse rechtspraak is geen duidelijke lijn te herkennen in de antwoorden op deze vragen. Dit maakt het moeilijk om klokkenluiders goed te adviseren en het werkt risicovol gedrag in de hand.'

De klokkenluiderspraktijk steekt nogal af bij het belang dat de overheid zegt te hechten aan het melden van misstanden. Minister Ter Horst noemt de uitkomst van het Utrechtse onderzoek zorgelijk en komt dit najaar met een actieplan dat ertoe moet leiden dat misstanden 'veilig, vertrouwd en eenvoudig' kunnen worden gemeld.

Hoe? De Utrechtse onder-

'Moet ik de misstand bewijzen? Wanneer mag ik naar buiten treden? Hoe zit het met mijn eigenbelang?'

zoekers bespreken verschillende scenario's en opties. Eén daarvan is de vrijheid van meningsuiting centraal stellen, zoals de Zweedse regeling doet. Bovens c.s. noemen dit de meest extreme variant die niet de voorkeur verdient. Volgens Van Uden terecht. Hij wijst op het – door de FNV ingefluisterde – initiatiefwetsvoorstel van GroenLinks uit 2003, dat neerkomt op de invoering van een bijna onbegrensde vrijheid van meningsuiting voor werknemers. Werknemers moeten alles kunnen zeggen en dus ook de klok kunnen luiden, tenzij dat een duidelijk, direct en structureel gevaar oplevert voor 'het goede functioneren van de onderneming'. Van Uden: 'Een sympathieke gedachte wellicht, maar niet realistisch als er ook nog moet worden gewerkt.' Hij is voorstander van een klokkenluidersregeling naar het model van de Britse *Public Interest Disclosure Act*. 'Daarin krijgt de werkgever de kans krijgt de misstand zelf te corrigeren. Wanneer hij dat nalaat of er sprake is van zeer ernstige misstanden mag de melder naar buiten treden. Dit werkt als een stok achter de deur.'

Noodfonds

De lotgevallen van werknemer Bos en ambtenaar Spijkers laten zien dat klokkenluiders grote financiële risico's lopen. Een meerderheid van de kamer heeft zich in november vorig

jaar uitgesproken voor het instellen van een noodfonds voor klokkenluiders. Het kabinet heeft het voorstel onmiddellijk van de hand gewezen, omdat financiële motieven geen rol moeten spelen bij de melding.

Van Uden is om een andere reden tegen een noodfonds. 'Een behoorlijke regeling veronderstelt dat een zorgvuldig handelende klokkenluider niet in zijn positie mag worden benadeeld of, wanneer ontslag onvermijdelijk is, een aanmerkelijke vergoeding krijgt. Het ligt meer voor de hand om duidelijkheid te scheppen over de zorgvuldigheidseisen dan een noodfonds in het leven te roepen.'

Beperkte rol advocaat

Als advocaat komt Van Uden 'een enkele keer' een klokkenluider tegen. Veel vaker is hij betrokken bij de invoering van klokkenluidersregelingen, bijvoorbeeld op grond van de Sarbanes Oxley Act. 'Klokkenluiden levert de gemiddelde arbeidsrechtadvocaat niet heel veel werk op, maar wellicht gaat dat veranderen. In Engeland heeft klokkenluiden serieuze aandacht van de advocatuur.'

Je zou als klokkenluider eigenlijk ook geen advocaat nodig moeten hebben.

'Ik denk dat een advocaat nuttige diensten kan bewijzen. Om de zaak niet meteen op de spits te drijven, ligt het wel voor de hand dat hij eerst op de achtergrond opereert. Een klokkenluider kan zich natuurlijk ook door andere deskundigen laten bijstaan, zoals zijn vakbond. Interessant is verder een organisatie als *Public Concern at Work*, die in Engeland klokkenluiders met raad en daad terzijde staat.'

Als je voor het begin van het proces alles als een feit bestempelt, dat er 1,2 miljoen doden waren, dat er martelkampen waren, dat hij Broeder nummer 2 was, ja, veroordeel hem dan maar meteen!

Victor Koppe, advocaat van Nuon Chea, verdacht van oorlogsmisdaden in Cambodja tijdens het Rode Khmer-regime, de *Volkskrant* van 2 juni 2008

Daar het zeker niet hun bedoeling is mannen uit te sluiten – nog afgezien van het wettelijk verbod dat te doen – is het wonderlijk dat advocaten op deze opzichtige wijze dit hiaat in hun kennis van de Nederlandse taal laten zien.

Frans Lisman in *Onze Taal* 5, over de het gebruik van het woord stagiaire(s) in de advocatuur.

Ordenieuws

‘Wetsvoorstel Advocatenwet is gemiste kans en zesde kernwaarde is overbodig’

Eind mei heeft de Orde haar advies over de vernieuwing van de Advocatenwet naar staatssecretaris Albayrak van Justitie gestuurd. In de begeleidende brief noemt de Orde het een ‘gemiste kans’ dat het conceptvoorstel niet meer urgente veranderingen doorvoert, zoals de afschaffing procuraat, de spoedwet tuchtrecht, implementatie van de dienstenrichtlijn en de Wet wijziging BaMa-structuur. Het voorstel houdt volgens de Orde vooral onvoldoende rekening met de onafhankelijkheid van de advocaat en advocatuur. Door het creëren van preventief toezicht gaat ‘Justitie dichter dan gewenst op de advocatuur zitten’. En de zesde ‘kernwaarde’ (‘publieke verantwoordelijkheid’) beschouwt de Orde niet als kernwaarde. Deze door de wetgever aan de advocaat toegedichte verantwoordelijkheid is overbodig want de advocaat dient het publiek belang door zijn bijdrage aan het algemeen belang van een

goede rechtsorde. Tot slot vindt de Orde de memorie van toelichting te uitvoerig; dit stuk zou moeten worden ingekort en verzakelijkt.

Advocaten verplicht inschrijven bij KvK

Op 1 juli 2008 zal de nieuwe Handelsregisterwet in werking treden. Alle ondernemingen en rechtspersonen, dus ook eenmanszaken en maatschappen, zijn daarmee verplicht zich in te schrijven in het Handelsregister van de Kamer van Koophandel. Advocaten zullen zich dan ook in moeten gaan schrijven in het Handelsregister. De advocaat en andere nieuwe inschrijvingsplichtigen krijgen hiervoor 18 maanden tijd. De inschrijfplicht geldt vanaf 1 juli 2008 en heeft een overgangstermijn tot en met 31 december 2009. De Kamer van Koophandel benadert de ondernemers met een brief en formulier die teruggezonden kunnen worden. Een bezoek aan de Kamer van Koophandel is niet nodig. Voor meer informatie zie: www.kvk.nl/nieuweinschrijvers.

Van de deken

Willem Bekkers

Kijk niet de andere kant op

Nog niet zo heel lang geleden had iedere advocaat een eenmanspraktijk. Zelden werd een cliënt bijgestaan door meer dan een advocaat. Als advocaten al met elkaar samenwerkten was dat in een klein kantoorverband, niet eens onder een gemeenschappelijke naam. Samenwerken betekende in de regel niet veel meer dan samen kosten delen. Soms ook baten.

Als vrije beroeper samenwerken gaat ook niet altijd iedereen even goed af. Ik zou de advocaten die de praktijk voeren als solist, en degenen die daar bij vlagen hevig naar verlangen, niet graag de kost willen geven. Met de eenmanspraktijk is ook niets mis als je er tenminste voor zorgt dat de praktijk altijd goed bereikbaar is. Dit geldt net zo goed voor de advocaat die in een groter verband werkt. Net zo belangrijk is dat iedere advocaat een systeem heeft waarin hij zijn praktijkvoering regelmatig met collega's bespreekbaar maakt. Twee weten meer dan een en het is niet verstandig om, zeker in een beroep waar blinde vlekken en tunnelvisies op de loer liggen en opdrachtgevers vaak weinig kritisch met hun advocaat omgaan, al te letterlijk een *closed shop* te hebben.

Een advocaat is in beginsel alleen verantwoordelijk voor zijn eigen doen en laten.

Hoe staat het met de verantwoordelijkheid van de medisch specialist die weet – en soms hij alleen – dat zijn collega levensgevaarlijk opereert? Wat doet een advocaat als hij weet dat zijn kantoorgenoot structureel onder de maat werkt, als hij zich onvoldoende inzet of juridisch onderpresteert, ethisch over de schreef gaat, jong talent de vernieling injaagt? Wat als je merkt dat je collega met een vork tijd schrijft, een bijdrage verleent aan crimineel gedrag van cliënten? Kijk je dan de andere kant op? Verdeel je samen met je partners aan het einde van het jaar zonder commentaar de winst? Ook in dit opzicht is Het Recht niet voor de slapers geschreven.

Laten we lering trekken uit het Commentaar van *NRC Handelsblad* over het notariaat (11 juni jl.):

‘Het is tijd voor een fundamentele vraag over de hybride positie van een commerciële dienstverlener met publieke taken. Kan dat nog wel? Of is dat een relict uit onschuldiger tijden? Een politiek antwoord is geboden. In elk geval dient de KNB in eigen kring orde op zaken te stellen. Een waakzaam en kritisch notariaat is harder nodig dan ooit.’

Ook wij dienen allereerst in eigen kring orde op zaken te stellen. Dat is niet alleen een publieke taak van de Orde, maar van iedere advocaat. Kijk niet de andere kant op als er iets grondig mis dreigt te gaan bij een collega. Weet ook je deken te vinden. Door het tijdig optreden van een gewaarschuwd deken is al vaak erger voorkomen.

Reageren: vandedeken@advocatenorde.nl

**“DIRKZWAGER
BEGRIJPT DAT EEN
GEBOUW MEER IS DAN
STENEN ALLEEN.”**

DIRKZWAGER ZOEKT EEN ADVOCaat DIE DAT OOK BEGRIJPT

Dirkzwager werkt op hoog juridisch niveau voor grote en middelgrote bedrijven, overheden, instellingen en particulieren, met een fijngevoelige antenne voor de persoonlijke aspecten van een zaak; voor de mens achter de cliënt. Jouw professionaliteit, ambitie, sociale intelligentie én gevoel voor kwaliteit vinden bij ons dan ook een vruchtbare voedingsbodem. Wij zoeken een

ADVOCaat-MEDEWERKER HUURRECHT

Ter versterking van onze sectie Overheid & Vastgoed te Arnhem zoeken wij op korte termijn een huurrecht advocaat met ruime ervaring (beginnend/ervaren medewerker). Lidmaatschap van de Vereniging voor Huurrecht Advocaten strekt tot aanbeveling. Ben jij proactief, geef je de voorkeur aan laagdrempelig contact met cliënten en hecht jij aan een prettige werksfeer, bel dan voor meer informatie met Robert Rijpstra (advocaat): (026) 353 84 08.

Bij een middelgroot kantoor als het onze werk je in compacte teams van specialisten. In deze plezierige werkomgeving komen je ambities volledig tot hun recht, maar bestaat ook alle ruimte voor persoonlijke contacten met je collega's.

DIRKZWAGER IS EEN VEELZIJDIG, LANDELIJK TOP-20 KANTOOR MET EEN KLINKENDE REPUTATIE, EEN UITSTEKENDE OPLEIDING, MOOIE CLIËNTEN EN UITDAGENDE PROJECTEN. ONS KANTOOR HEEFT VESTIGINGEN IN ARNHEM EN NIJMEGEN EN TELT RIJME 260 MEDEWERKERS DIE ZICH THUIS VOELEN IN EEN PROFESSIONELE, NUCHTERE EN COLLEGALE WERKOMGEVING.

VOOR INFORMATIE OVER ONS KANTOOR EN DE SOLLICITATIEPROCEDURE KIJK OP WWW.DIRKZWAGER.NL.

JE SOLLICITATIE WORDT VANZELFSPREKEND VERTROUWELIJK BEHANDELD.

WWW.DIRKZWAGER.NL

Dirkzwager
advocaten & notarissen

De redactie behoudt zich het recht voor reacties en brieven in te korten.

Vervolging overheden niet noodzakelijk

Met belangstelling nam ik kennis van 'Weg met de strafrechtelijke immuniteit van overheden' van Keizer en Van Oosten (*Advocatenblad* 2008-8, p. 306-310) en van de uiteenzetting over de uitspraak van het EHRM van 18 juni 2002 in de zaak-Öneryildiz (de methaanexplosie op een Turkse vuilnisbelt). In deze uitspraak stond de vraag centraal of en, zo ja, in hoeverre de overheid aansprakelijk gesteld kan worden voor falend toezicht en het niet-optreden tegen potentieel levensbedreigende situaties.

De Turkse regering heeft van de uitspraak van 18 juni 2002 intern appèl ingesteld bij de grote kamer van het Hof. De grote kamer heeft vervolgens op 30 november 2004 uitspraak gedaan (zie, onder andere, *NJ* 2005, 210 met noot E.A. Alkema en *AB* 2005, 43 A.J.Th. Woltjer). De jurisprudentie van het Europese Hof, zoals neergelegd in deze latere uitspraak, dwingt *niet* zonder meer tot vergroting van strafrechtelijke aansprakelijkheid van de overheid in algemene zin. Alkema merkt in zijn noot op dat wanneer sprake is van nalatigheid van overheidsdienaren die het karakter van een beoordelingsfout of onachtzaamheid overstijgt, het uitblijven van strafrechtelijke vervolging van de verantwoordelijken – los van de vraag of (nabestaanden van) slachtoffers bijvoorbeeld langs privaatrechtelijke- of bestuursrechtelijke weg schadevergoeding kunnen vragen – een schending van het recht op leven kan inhouden. Art. 2 EVRM vereist aldus in gevallen van levensbedreigende situaties een procedure waarin in onafhankelijkheid en onpartijdigheid effectief en voortvarend wordt vastgesteld wat de oorzaak van ramp is geweest, waar

de regelgeving en/of de handhaving te kort is geschoten en wie waarvoor verantwoordelijk zijn (geweest).

Het Hof voegt er tegelijkertijd aan toe dat dit niet betekent dat benadeelden aan art. 2 EVRM een aanspraak kunnen ontlenen op vervolging of zelfs veroordeling van de schulden. Vervolgens toetst het Hof heel concreet de specifieke omstandigheden van het geval en concludeert dat in dit geval (Turkije) onvoldoende rechtsherstel is geboden. De toetsing kan niet los worden gezien van de ineffectiviteit van het Turkse rechtssysteem, welke ineffectiviteit in de uitspraak van het Hof wordt beschreven.

Evenals de Raad van State in zijn advies van 29 oktober 2006 aan de Tweede Kamer (zie www.raadvanstate.nl, kamerstukken II 2007-2008 30.538, nr 5) meent ik dat deze jurisprudentie niet dwingt tot vergroting van strafrechtelijke aansprakelijkheid van de overheid, nog daargelaten de inhoudelijke, ook door de Raad van State en de beide auteurs summier besproken argumenten die nopen tot behoedzaamheid bij het zetten van zo'n stap. Dat de burgers het gevoel zou moeten worden gegeven dat de overheid zich moet houden aan de wet, zoals de auteurs aan het slot van hun artikel betogen, is tenslotte een open deur.

Ik betwijfel of de burgers zo weinig vertrouwen hebben in bestaande (politiek/bestuurlijke, civielrechtelijke en bestuursrechtelijke) correctiemiddelen dat er een dwingende behoefte bestaat aan verruiming van strafrechtelijke vervolging van overheden. Anders dan gewone burgers kunnen overheden in ieder geval ook door de werking van het democratisch proces ter verantwoording worden geroepen. De ervaring (Enschede, Volendam) leert dat dit laatste ook in veel gevallen daadwerkelijk gebeurt.

(Erik Minderhoud, advocaat te Amsterdam)

88e jaargang –
20 juni 2008 – nr. 9
Verschijnt elke drie weken.

Het Advocatenblad is het officiële orgaan van de Nederlandse Orde van Advocaten en wordt uitgegeven door Reed Business bv. De inhoud wordt samengesteld door de van de Orde onafhankelijke redactie, behalve de rubrieken Van de Orde en Disciplinaire beslissingen.

Redactie
mr. K.A. Boshouwers
mr. A. Groenewoud
dr. L. Hesselink
mr. M.R. Maathuis
mr. W.J.B. van Nielen
mr. C.C. Oberman
mr. G.J. van Oosten
mr. L.N.J.B. van Osch
mr. A.P. Ploeger
mr. L.H. Rammeloo
mr. P.H.E. Voûte

Redactionele bijdragen
Artikelen, met een maximum van 2000 woorden, zijn van harte welkom. Ze kunnen worden gemaild naar: linus.hesselink@reedbusiness.nl, of per post naar Reed Business, t.a.v. L. Hesselink, Postbus 16500, 2500 BM Den Haag. *Informatie:* Linus Hesselink, 070-4415226.

Opleidingspunten verdienen
Het schrijven van 500 woorden 'rechtsliteratuur' levert 1 opleidingspunt op (art. 1 onder f.-3 Verordening op de Permanente Opleiding).

Uitgever
mr. Robert Sanders

Eindredactie
Linus Hesselink

Bureauredactie
Charlotte Helmer

Art-direction
PatK, Patrick Keeler

Vormgeving
Dimdim, Dmitry de Bruin

Illustratie
Floris Tilanus

Correctie
Sandra Braakmann
Carlijn Urlings

Druk
Drukkerij Groen bv, Leiden

Digitaal archief Advocatenblad sinds 1996
www.advocatenorde.nl, voor houders van het (gratis) Ballienetcertificaat

Juridische Vacaturebank
www.jbb.nl

ISSN 0165-1331

HOI
2008
PRINT

Nederlands
uitgeversverbond
Groep uitgevers voor
vak en wetenschap

Orde van de dag
Gratis abonneren op de wekelijkse nieuwsbrief voor advocaten? Stuur een e-mail naar enova@reedbusiness.nl met als onderwerp Inschrijven Orde van de dag.

Advertenties
Brouwer's Direct Marketing bv
Steekterweg 80 G, 2407 BH
Alphen a/d Rijn
tel. 0172-234460,
fax 0172-233017
e-mail: bdmbv@euromet.nl
Advertentiarieven op aanvraag.
Inzendtermijn:
afl. 10: 27 juni 2008
afl. 11: 25 juli 2008

Abbonementen
Alle advocaten, leden van de Nederlandse Orde van Advocaten, ontvangen het blad gratis. Adreswijzigingen: Nederlandse Orde van Advocaten, Postbus 30851, 2500 GW Den Haag, tel. 070-3353535, fax 070-3353531.

Niet-leden betalen
€ 191 per jaarabonnement (incl. btw en verzendkosten) en voor de jaarband € 15. Studenten 50% korting.

Abbonementen kunnen op elk gewenst tijdstip ingaan. Opgave via www.reedbusiness.nl of bij onze Klantenservice. Abbonementen lopen automatisch door, tenzij uiterlijk 30 dagen voor de vervaldatum bij onze Klantenservice wordt opgezegd. Dit kan schriftelijk, telefonisch of per e-mail.

Klantenservice
Postbus 808, 7000 AV
Doetinchem
Telefoon: 0314-358358
Fax: 0314-349048
e-mail: klantenservice@reedbusiness.nl

Reed Business bv legt gegevens vast voor de uitvoering van de (abonnementen)-overeenkomst. Deze gegevens kunnen worden gebruikt om u te informeren over voor u relevante producten en diensten van Reed Business bv, haar groepsmaatschappijen en zorgvuldig geselecteerde derden. Uw e-mailadres wordt alleen gebruikt om u te informeren over gelijksoortige producten en diensten van Reed Business bv en haar groepsmaatschappijen. Als u geen prijs stelt op deze informatie, per post of via e-mail, dan kunt u dit schriftelijk doorgeven aan: Reed Business bv, t.a.v. Adresregistratie, Postbus 808, 7000 AV Doetinchem.

Start van historisch experiment blijkt moeizaam

Raadsman bij politieverhoor

Vandaag, 20 juni, dient het kort geding dat enkele advocaten tegen de staat hebben aangespannen, om de bevoegdheden van de advocaat in het experiment 'raadsman bij politieverhoor' uit te breiden. Vanaf komende maand begint dit experiment in Amsterdam en Rotterdam. Twee advocaten die aan de totstandkoming van de regeling hebben meegewerkt, schetsen een moeizaam proces en wijzen op het belang van controle op het pressieverbod en vooroverleg met hun cliënt.

In de meeste ons omringende landen heeft de verdediging in de opsporingsfase ruime bevoegdheden

Jan Boksem en Geertjan van Oosten¹

advocaat te Leeuwarden resp. Amsterdam leden Werkgroep experiment raadsman bij politieverhoor

De toelating van een raadsman tot het politieverhoor behelst een breuk met het verleden, omdat de cliënt zich in de verhoorkamer moreel gesteund kan weten door aanwezigheid van een jurist die kan ingrijpen zodra het pressieverbod dreigt te worden overschreden. Bovendien kan de advocaat vóór het eerste inhoudelijke verhoor met zijn cliënt een halfuur overleggen.

•• De fase van de politieverhoor is vaak cruciaal in het strafproces. Daarin komt namelijk het dossier tot stand dat de basis vormt voor de vervolging en de berechting van de verdachte. In het Nederlandse stelsel is de inhoud van dat dossier vaak van doorslaggevende betekenis voor de uitkomst van de strafzaak. Verklaringen die in de fase van het opsporingsonderzoek bij de politie worden afgelegd, kunnen tot het bewijs worden gebezigd, zelfs wanneer de verdachte voor of tijdens de behandeling ter terechtzittingen op die verklaringen terugkomt. Daarom moeten verklaringen op betrouwbare en controleerbare wijze tot stand komen. Ook moet de verdachte weten dat zelfs de allereerste verklaringen die hij bij de politie aflegt, van het grootste gewicht kunnen zijn.

Vanuit het perspectief van een effectieve verdediging ligt het voor de hand de verdediging juist in de opsporingsfase ruime bevoegdheden te geven. Dit is in de meeste ons omringende landen ook het geval. Daarentegen staat de Nederlandse advocaat in nagenoeg alle zaken met lege handen. Het experiment is een eerste stap om de effectiviteit van de verdediging te versterken en iets meer evenwicht in het strafproces te brengen.

Aanleiding

Iedere strafpleiter die met een zekere regelmaat strafzaken doet, kent de verhalen van cliënten die vertellen onder druk te zijn gezet door de politie. Die heeft hen woorden in de mond gelegd, beloften gedaan voor een gave bekentenis of belangrijke – ontlastende – onderdelen van de verklaring niet in het proces-verbaal willen opnemen. Vaak ook heeft de raadsman zelf bij het doornemen van de verklaringen het gevoel dat het politieverhoor niet een juiste of volledige weergave is van hetgeen de cliënt heeft verklaard.

Recente gebeurtenissen hebben bovendien geleerd dat rechters ten onrechte vertrouwden op de bekende verklaringen van verdachten en op de integriteit van de personen die zijn belast met opsporing of vervolging. Dit leidde terecht tot grote maatschappelijke en politieke beroering.

¹ Jan Boksem is bovendien bijzonder hoogleraar verdediging in strafzaken te Maastricht; Geertjan van Oosten is bovendien redactielid van dit blad. Dit artikel is op persoonlijke titel geschreven.

Vechten om millimeters

De discussie over het al dan niet toelaten van de raadsman tot het politieverhoor werd al enige tijd gevoerd, maar kreeg na de Schiedammer parkmoord een nieuwe impuls.¹ Met name het politieverhoor was voor verbetering vatbaar.² Justitie en politie dachten niet in de eerste plaats aan een raadsman bij het politieverhoor, maar na twee moties van de Kamerleden Dittrich, Wolfsen en Weekers, werd begonnen met de voorbereiding van het experiment.³ De Regiegroep Programma Versterking Opsporing en Vervolgning werd daartoe tijdelijk uitgebreid met een vertegenwoordiger van de Orde en een vertegenwoordiger van de Raden voor Rechtsbijstand. De voorstellen die aan deze 'Stuurgroep' werden voorgelegd, werden voorbereid door een 'Werkgroep', waarin alle partijen waren vertegenwoordigd. De politie bleek bijzonder huiverig om een raadsman tot de verhoren toe te laten. Het 'recht' van de verdachte op overleg met een raadsman

voorafgaand aan het eerste verhoor was eigenlijk onbespreekbaar. Een dergelijk overleg zou het opsporingsonderzoek in hoge mate kunnen frustreren. Het feit dat verhoren in belangrijke zaken voortaan audiovisueel zouden worden vastgelegd, zou reeds voldoende waarborg vormen. Gelukkig kon de politie niet om de duidelijke bewoordingen van de motie-Dittrich c.s. heen. Toen vervolgens toch elke millimeter moest worden bevochten, kwam bij de leden die namens de balie aan het overleg deelnamen meer dan eens de gedachte op of zij moesten meewerken aan een toch tamelijk uitgekleed experiment.⁴ Over alles werd gesteggeld: de wijze waarop de raadsman zou worden gewaarschuwd, zijn aanrijtijd, zijn plaats in de verhoorkamer, zijn recht op interruptie, zijn recht om te klagen over de gang van zaken, wat te doen als de raadsman onverhoopt verlaat was... Meer dan eens moesten de vertegenwoordigers van het OM en de departementen smeerolie gebruiken om het stroeve overleg weer op gang te krijgen. De uitgangspunten zoals door de Werkgroep geformuleerd (zie kader hierna) zijn voorgelegd aan de leden van de Nederlandse Vereniging van Strafrechtadvocaten (NVSA). Deze peiling was noodzakelijk om de schijn te vermijden dat een situatie die onwenselijk was – gezien vanuit de taakstelling van de advocaat – door de beroepsgroep zou worden gelegitimeerd. Ondanks belangrijke bedenkingen wilde het leeuwendeel van de leden vooralsnog medewerking verlenen aan het experiment.

- ¹ Zie onder meer W.H. Jebbink, 'Wat de Schiedammer Parkmoord niet leert. De huidige voorstellen tot registratie van verhoren en de toelating van de raadsman bij verhoor zullen het gebruik van valse verklaringen niet voorkomen', in: *NJB* 2008, 495, afl. 10, p. 564-568. Zie verder: Cyrille Fijnaut, *De toelating van raadslieden tot het politieke verdachtenverhoor*, Gouda Quint 1987. En meer recent: C.J.C.F. Fijnaut, 'De toelating van de raadsman tot het politieke verdachtenverhoor', in: M.S. Groenhuijsen en G. Knigge (red.), *Het Vooronderzoek in Strafbzaken*, Onderzoeksproject Strafvordering 2001, tweede interim-rapport, Gouda Quint 2001, p. 671-755.
- ² F. Posthumus, *Evaluatieonderzoek in de Schiedammer parkmoord*, Rapportage in opdracht van het College van Procureurs-Generaal, september 2005.
- ³ De motie van 25 april 2006, TK 30 300 VI, nr. 142 en de motie van 25 oktober 2006, TK 30 800 VI, nr. 14.
- ⁴ De vertegenwoordigers van politie en justitie weigeren overigens te spreken over een experiment. Omdat het gaat over echte zaken met echte verdachten moet er in hun visie worden gesproken over een 'pilot'.

Kritiek uit de praktijk

Met de vastlegging van uitgangspunten en het protocol is de discussie niet geëindigd – integendeel. De uitgangspunten van het experiment en het daarop gebaseerde protocol moeten worden beschouwd als een tussenstation op weg naar een optimale, wettelijke regeling. In het experiment moet duidelijk worden waar in de praktijk de knelpunten liggen. Het is daarom erg belangrijk dat de deelnemende advocaten telkens aan-

geven op welke momenten de verdediging te zeer beperkt wordt om effectief te kunnen zijn en hoe een en ander beter zou kunnen worden geregeld. De raadsman kan dat doen door:

- tijdens het verhoor – bij voorkeur voor de camera – deze opmerking(en) te maken;
- zijn kritiek (en suggesties) aan het einde van het verhoor te uiten, wanneer hij opmerkingen, aanmerkingen of kanttekeningen over het verhoor,

het pv en de registratie naar voren kan brengen;

- zijn kritiek door te geven aan de onderzoekers die het experiment zullen evalueren;
- zijn opmerkingen door te geven aan de plaatselijke of aan de landelijke Orde van Advocaten, de (secretaris van de) Adviescommissie Strafrecht, of aan de (secretaris van de) NVSA. Er komt binnen BalieNet (toegankelijk voor advocaten met het gratis

Uitgangspunten

Het overleg in Stuurgroep en Werkgroep (zie vorig kader) heeft uiteindelijk geleid tot uitgangspunten en een protocol.¹ De uitgangspunten, uitgewerkt in een protocol (zie www.advocatenorde.nl/newsarchive/Protocol_Raadsman_bij_politieverhoor.pdf)², zijn de volgende:

- het experiment heeft betrekking op alle misdrijven van Titel XIX Sr. Het moet gaan om voltooide levensdelicten;
- het 'eerste politieverhoor' betekent het eerste inhoudelijke verhoor van de verdachte in de verhoorkamer. Dan kan bijvoorbeeld niet worden volstaan met een formele vaststelling van de identiteit van de verdachte en de me-

dedeling van de aanhouding en verdenking;

- het eerste verhoor eindigt met het voorleggen van het pv van het verhoor aan de verdachte met het oog op de ondertekening van zijn verklaring;
- de verdachte en zijn raadsman worden voorafgaand aan het eerste verhoor in de gelegenheid gesteld vertrouwelijk en ongestoord met elkaar te spreken. Dit gesprek mag maximaal een halfuur duren;
- voorafgaand aan het gesprek tussen raadsman en verdachte wordt minimaal een halfuur op de komst van de raadsman gewacht;
- de raadsman kan niet alleen aanwezig zijn bij het eerste inhoudelijke verhoor, maar heeft recht op aanwezigheid bij alle verhoren tijdens de periode na aanhouding en de eventueel daarop volgende (verlengde) inverzekeringstelling;
- de voortgang in de waarheidsvinding mag niet worden belemmerd. Dringende onderzoekshandelingen moeten kunnen worden verricht, ook voordat de raadsman contact heeft gehad

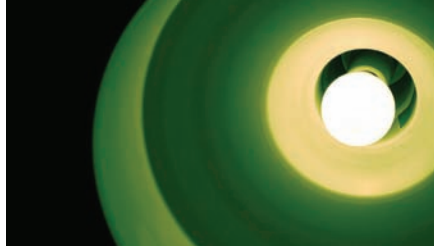
met de verdachte, zoals een spontaan verklarende verdachte, of anderszins spoedshalve noodzakelijke onderzoeks- of verhoorhandelingen;

- de raadsman is fysiek aanwezig in de verhoorkamer en neemt op enige afstand van de verdachte plaats; hij is zodanig gepositioneerd dat ter voorkoming van beïnvloeding van de verhoorsituatie geen oogcontact tussen raadsman en verdachte plaatsvindt. Wel moet de raadsman voldoende in de gelegenheid zijn om te kunnen waarnemen of er bijvoorbeeld sprake is van ongeoorloofde pressie;
- de rol van de raadsman blijft beperkt tot het waarnemen of de toepasselijke regels (cautie, opnemen van verklaringen op band) worden nageleefd, of de verklaring van de verdachte in het pv juist wordt weergegeven en of het pressieverbod niet wordt overtreden;
- de raadsman mag geen vragen beantwoorden die aan de verdachte worden gesteld en geen opmerkingen maken over de aard en de inhoud van de door de verhoorder(s) gestelde vragen;

- tijdens het verhoor mag geen rechtstreeks overleg plaatsvinden tussen de verdachte en zijn raadsman. Een verzoek van de verdachte om gelegenheid voor overleg met zijn raadsman dient via de verhoorder(s) te verlopen, het is aan de politie dit al dan niet in te willigen;
- wanneer de verhoorder(s) tijdens het verhoor de hier genoemde regels niet naleven of wanneer zij het pressieverbod overtreden, kan de raadsman de verhoorder(s) hierop opmerkzaam maken;
- de raadsman krijgt na afloop van het verhoor de gelegenheid om op- of aanmerkingen en kanttekeningen over het verhoor naar voren te brengen. Deze worden in het pv vastgelegd;
- aan de voorwaarden en uitgangspunten van het experiment kunnen geen rechten worden ontleend. De rechtmatigheid in de opsporingsfase wordt ook tijdens het experiment uitsluitend bepaald door de geldende wet- en regelgeving en jurisprudentie.

¹ Zie o.a. de brief van de minister van Justitie aan de Voorzitter van de Tweede Kamer van 1 mei 2007, kenmerk 5480339/07, TK 30 800 VI, nr. 86 en de brief van de minister van Justitie van 29 juni 2007, kenmerk 5490342/07, TK 30 800 VI, nr. 113. De geformuleerde uitgangspunten hebben niet het karakter van een compromis, aangezien men er binnen de werkgroep geen overeenstemming over heeft kunnen bereiken. Zowel voor politie en justitie als voor de verdediging geldt dat er zeker onderdelen zijn die men liever anders geregeld zou zien.

² Voor een gedetailleerde weergave van regels die tijdens het experiment in acht dienen te worden genomen, wordt verwezen naar dit protocol.

BalieNetcertificaat) een nog verder besloten website, betaald door de landelijke Orde, waar deelnemende advocaten hun ervaringen en kritiek vertrouwelijk kunnen uitwisselen.

Opbrengst en tips

Bij het overleg voorafgaand aan het politieverhoor kan de raadsman zijn cliënt instrueren om (voorlopig) van zijn zwijgrecht gebruik te maken en om tijdens het verhoor – telkens wanneer daartoe aanleiding bestaat – aan de verhoorders te verzoeken een ‘time-out’ te vragen voor overleg met zijn raadsman.

De rol van de raadsman zal ook tijdens het verhoor niet zonder invloed zijn. De verdachte weet zich gesteund door de aanwezigheid van zijn raadsman en de verbalisanten voelen dat zij (kritisch) in de gaten worden gehouden.

Hoewel dit niet met zoveel woorden in het protocol is geregeld, zal de raadsman zijn eventuele opmerkingen, aanmerkingen of kanttekeningen over het verhoor, het pv en de registratie in de verhooruimte moeten maken, omdat alleen dan gegarandeerd is dat zijn opmerkingen (audiovisueel) worden vastgelegd. De woorden ‘aan het einde van het verhoor’ impliceren dat het maken van deze opmerkingen et cetera tot het verhoor moet worden beschouwd. Toch is het waarschijnlijk niet onverstandig wanneer de raadsman uitdrukkelijk verzoekt dat zijn opmerkingen (etcetera) als onderdeel van het verhoor audiovisueel worden geregistreerd en bij pv worden vastgelegd.

Naar aanleiding van de opmerkingen (et cetera) van de raadsman kan het pv van het verhoor worden aangepast. Verschillen van inzicht tussen verhoorders en raadsman worden (daarnaast) vastgelegd bij afzonderlijk pv. De raadsman wordt uitgenodigd om ook bij de vervolghoren aanwezig te zijn; de verdediging kan daar ook expliciet om verzoeken.

Verbetering

Wanneer de deelnemende advocaten telkens opnieuw benadrukken dat zij tijdens het verhoor onvoldoende in staat

Over alles werd gesteggeld: hoe de raadsman zou worden gewaarschuwd, reistijd, plaats in de verhoorkamer, recht op interruptie, recht om te klagen over de gang van zaken...

zijn gesteld om hun taak als rechtsbijstandverlener naar behoren te vervullen, kan dit een van de uitkomsten van de evaluatie zijn. Het belang van een effectieve verdediging brengt met zich dat de raadsman zich actief moet kunnen opstellen.² Dit geldt juist op de momenten dat het er toe doet en dat is met name tijdens het politieverhoor. In een actieve opstelling schuilt de toegevoegde waarde van de advocaat bij het politieverhoor.

De regeling zou in ieder geval kunnen worden verbeterd op de volgende punten:

- ‘time-out’ voor vertrouwelijk en ongestoord overleg tussen verdachte en raadsman;
- contact tussen verdachte en raadsman tijdens het verhoor;
- plaats van de raadsman tijdens het verhoor;
- interventies door raadsman tijdens het verhoor;
- vragen stellen door raadsman aan cliënt, in verband met waarheidsvinding.

Advocaten die aan het experiment deelnemen, zouden op deze punten de aandacht kunnen vestigen, naast de punten die zij naar aanleiding van het concrete verhoor aan de orde stellen.

Kritisch ingestemd

Op vrijdag 16 mei jl. werd in Utrecht een studiedag georganiseerd door de landelijke Orde voor de advocaten die zich voor het experiment hebben aangemeld. De bijeenkomst werd ingeleid door de eminente Engelse jurist prof. Ed Cape, die aan de basis heeft gestaan van de Engelse regelgeving op dit gebied. Ook in Engeland kreeg deze problematiek eerst na enkele zeer zware ‘miscarriages of justice’ aandacht (Birmingham Six, Guildford Four). Tijdens deze bijeenkomst werd, evenals bij de NVSA, de vraag gesteld of er wel moest worden meegewerkt aan het experiment. Omdat de kans van slagen staat of valt met het enthousiasme van onze beroepsgroep, is ook hier (zie eerste kader) gestemd. De voorafgaande stemverklaringen maakten duidelijk dat men zeer ontevreden was over het gebrek aan bevoegdheden. Het feit dat het om een historisch experiment gaat, waardoor strafadvocaten eindelijk een voet tussen de deur krijgen, maar vooral het feit dat wij onze cliënten vooraf kunnen instrueren,³ gaf de doorslag. Ongeveer 90 procent sprak zich uit vóór deelname.

Afgesproken is dat alle gegevens (frustraties en knelpunten waarmee eenieder zal worden geconfronteerd) snel en eenvoudig moeten kunnen worden geraadpleegd. Met behulp van de hiervoor genoemde besloten website – toegankelijk voor deelnemers en overige direct betrokkenen – kan zelfs tijdens de tussentijdse evaluaties de rol van de advocaat gaandeweg de inhoud krijgen die zij verdient.

• De tekst van het geldende protocol is te vinden op www.advocatenorde.nl/newsarchive/Protocol—Raadsman—bij—politieverhoor.pdf

² J. Boksem, *Met raad en daad, Gedachten over de positie van de verdediger in strafzaken, oratie*, UM, Kluwer, Deventer 2007.

³ Velen meenden overigens dat deze instructie snel zal uitlopen op een advies zich op het zwijgrecht te beroepen.

Wat 'to do' bij zwangerschap?

- twee voornamen bedenken
- aanmelden bij een goed verloskundigenbureau
- roze en/of blauwe verf kopen voor de kinderkamer

Maar is er al vervanging op het werk?

Onze ervaring is dat drie partijen baat hebben bij het tijdig regelen van vervanging bij zwangerschapsverlof:

1. de medewerker die met verlof gaat; haar cliëntenportefeuille ligt na het verlof bijgewerkt en compleet op haar bureau;
2. de cliënten; zij zullen niet op de stapel dossiers belanden bij de toch al druk bezette collega's;
3. de collega's; zij zijn bevrijd van het lezen van een uitgebreide overdrachtsnotitie en het behandelen van 'tijdelijke' dossiers.

Le Tableau bemiddelt exclusief in tijdelijke functies voor de advocatuur en het notariaat.

Le Tableau

VOOR DE ADVOCATUUR EN HET NOTARIAAT

Belt u voor meer informatie (020 5237600) met
Mr. Christ'l Dullaert (dullaert@letableau.nl)
Kijk ook op www.letableau.nl

Wij leveren u medische argumenten

Al twintig jaren zijn wij advocaten behulpzaam bij het oplossen van problemen met een medisch aspect, zoals:

- De operatie van mijn cliënt liep slecht af. Was de behandeling zorgvuldig?
- De erfgenamen van mevrouw stellen dat zij na de brand langer bleef leven dan meneer. Is dat juist?
- Is de lichamelijke schade van mijn cliënt juist getaxeerd en hoe waardeer ik zijn smart?
- De verzekeringsmaatschappij stelt dat de betrokkene zelfmoord pleegde. Was het geen ongeval?
- De werknemer van mijn cliënt beweert dat hij niet meer kan werken. Kan hij niet net zoveel als vroeger?
- De verzekeringspolis schrijft arbitrage voor. Kunt u een arbiter leveren?

MEDISCH ADVIESBUREAU

BINS

Bertus Rimaweg 18

2597 BV Den Haag

tel 070 345 98 08

fax 070 345 98 11

e-mail j.w.bins@wxs.nl

dr. mr. J.W. Bins, arts RGA

Moordkuil

Irritaties, klachten en andere felle berichten over grote en kleine misstanden kunt u kwijt in deze rubriek.

Dubbel tellende dienstjaren

Kristel Timmers

advocaat te Amsterdam

Met een 52-jarige werknemer is nagevoeg overeenstemming bereikt over de voorwaarden waaronder de arbeids-overeenkomst moet worden ontbonden. Plotseling stelt zijn advocaat zich op het standpunt dat bij het berekenen van de ontbindingsvergoeding de dienstjaren vanaf het 50ste levensjaar tot en met het 52ste levensjaar van de werknemer dubbel tellen, dat wil hier zeggen 3 dienstjaren vermenigvuldigd met 2. Aan deze kronkel moet volgens mij een eind worden gemaakt.

Het is duidelijk waar dit misverstand vandaan komt. In de toelichting op art. 7:685 leden 8-10 BW onder het kopje 'hoogte van de vergoeding' staat vermeld: 'hele dienstjaren opgebouwd in de leeftijd van 40 tot 50 jaar tellen voor 1,5; elk volgende hele dienstjaar telt mee voor 2'. Advocaten die werknemers bijstaan willen deze zinsnede nog wel eens in het voordeel van hun cliënt(e) uitleggen. Zij tellen (in ons voorbeeld) ook het 52ste levensjaar dubbel. Dit is niet juist. Het 52ste levensjaar, het levensjaar

van de werknemer op het moment van ontbinding, dient namelijk niet te worden meegenomen bij het wegen van de dienstjaren.

Bevestiging

Dit wordt bevestigd in aanbeveling 3.2 van de Kring van Kantonrechters. De toelichting op de aanbeveling bevat het volgende rekenvoorbeeld: 'Bij een werknemer van 54 jaar met 17 dienstjaren geldt: $A = (3 \times 1) + (10 \times 1,5) + (4 \times 2) = 26$ '. Hieruit blijkt uit dat het de bedoeling is dat bij het vaststellen van de ontbindingsvergoeding aan de hand van de kantonrechtersformule de dienstjaren vanaf het 50ste levensjaar *tot* het 54ste levensjaar, dienen te worden vermenigvuldigd met 2 en de dienstjaren vanaf het 40ste levensjaar *tot* het 50ste levensjaar dienen te worden vermenigvuldigd met 1,5. Voor zover er hieromtrent nog enige onduidelijkheid zou bestaan, maakt het Hof Arnhem daar korte metten mee in zijn uitspraak van 17 oktober 2006 (RAR 2007/41, JAR 2007/31). In deze zaak verschillen een vakbond en een curator van mening over de uitleg van de A-factor. De vakbond is van mening dat niet alleen de dienstjaren, maar ook de

leeftijd dient te worden afgerond. Dus: als iemand na zijn 50ste verjaardag 6 maanden en 1 dag zou hebben gewerkt, zou er al sprake zijn van een dubbel tellend dienstjaar. Het hof oordeelt dat in de toelichting op de aanbevelingen uitdrukkelijk is vermeld dat de diensttijd, dat wil zeggen de totale periode dat de werknemer in dienst is geweest, op gehele jaren wordt afgerond. Vervolgens worden de dienstjaren gewogen. Dat ook de leeftijd per datum van ontbinding van de arbeidsovereenkomst bij deze weging moet worden afgerond, blijkt niet uit de tekst en evenmin uit de toelichting daarop. Dat betekent dat de 54-jarige werknemer niet 5, maar 4 dienstjaren heeft die elk voor 2 tellen, aldus het hof.

Sites boven jurisprudentie

Helaas zijn niet alle advocaten door de uitleg bij de kantonrechtersformule, het rekenvoorbeeld van de Kring van Kantonrechters en de uitspraak van het Hof Arnhem overtuigd. Zij verwijzen dan naar internetsites, die hun standpunt zouden bevestigen. Daardoor worden uiteindelijk werknemers verkeerd voorlicht en geadviseerd.

Behoud van mentaal kapitaal

Een geweldig vak *maar toch vertrekken we*

Jonge advocaten prijzen zichzelf gelukkig met hun bijzondere en opwindende vak, maar velen van hen lopen een paar jaar later weg. Wat klopt er niet aan die geweldige baan? Een onderzoek onder 25 jonge advocaten laat enthousiasme zien voor het vak, maar ook stress en onzekerheid. En dan stellen ervaren en oudere advocaten ook nog eens dat jonge advocaten zo weinig verantwoordelijkheid nemen.

.....
Lenet T. Leusink LL.M. en

Caroline A.T.E. Bun

ex-advocaten en coaches van
zakelijke dienstverleners'
.....

Mijn kapitaal loopt weg... Wat kunnen we doen? Steeds vaker is in advocatuur en notariaat deze noodkreet te horen. De kernkwaliteit en de kracht van organisaties van zelfstandige beroepsbeoefenaren is het 'menselijk kapitaal', de mensen maken de organisatie. Het aantrekken en vasthouden van dat kapitaal is in toenemende mate een zorg. Hoe bereikt men dat talentvolle mensen niet alleen voor het eigen kantoor kiezen, maar daar na enige jaren ook blijven? Daarvoor is in ieder geval nodig: investeren in de organisatie en in de mensen die er werken. Welke investeringen zijn effectief en rendabel – waar hebben stagiaires en

medewerkers behoefte aan? Wij deden onderzoek.²

Ongeveer 25 advocaten (meestal 25-35 jaar) van kleine, middelgrote en grote kantoren werden diepgaand geïnterviewd, circa 1-1,5 uur per persoon. In de – vertrouwelijke – gesprekken viel duidelijk een rode draad waar te nemen.

We vroegen hen onder meer:

- Welke zaken spreken aan binnen advocatuur en kantoor, en welke niet?
- Zijn begeleiding en opleiding adequaat?

- Welke elementen van de begeleiding en opleiding worden als wezenlijk ervaren?
- Wat leidt tot stress of negatieve energie?
- Aan welke vervolgoopleidingen bestaat behoefte?

Wat spreekt advocaten in hun werk aan?

- De ondervraagde advocaten hebben veel waardering voor het vak. De belangrijkste factoren daarvoor zijn:
- grote zelfstandigheid;
 - veel afwisseling;
 - omgang met collega's en cliënten;
 - inhoud van het vak;
 - professionele werkomgeving;
 - werken op hoog professioneel niveau;
 - intellectuele uitdaging;
 - werken in een 'spannende' en 'snelle' wereld.

.....
¹ Zie voor verdere achtergronden van de auteurs: www.go-4.nl, www.cbcoaching.nl en www.groeinu.com.

.....
² GroeiNu! deed onderzoek naar het werkplezier, de opleidingsbehoeften en de mate waarin stress wordt ervaren door (jonge) advocaten. Op basis van ervaring, opgedaan als advocaat, met begeleiding in de advocatuur werd van tevoren een analyse gemaakt van factoren die een rol zouden kunnen spelen bij werkplezier, stress en opleidingsbehoeften. Deze analyse is getoetst aan de praktijk.

.....
Stress wordt ontkend
en nee zeggen is
not done
.....

Zijn begeleiding en opleiding adequaat?

De antwoorden op deze vraag liepen behoorlijk uiteen. De een wenst zo veel mogelijk vrijheid en zelfstandigheid, de ander vindt over de schouder meekijken gewenst. Niettemin zijn er basisregels die bijna alle geïnterviewden onderschreven:

- *communicatie*. Er is behoefte aan duidelijkheid in formulering van de opdracht, in beschikbare (declarabele) tijd en in termijnen (wanneer dient de opdracht gereed te zijn?);
- *'meelopen'*. Aanwezig zijn bij intakegesprekken, telefoongesprekken en andere besprekingen wordt gewenst, om te zien hoe de patroon of ervaren medewerker de zaken aanpakt;
- *delen van expertise*. Het omgaan met moeilijke situaties, op professionele wijze grenzen stellen aan wensen van cliënten, omgaan met kennisachter-

stand ten opzichte van wederpartijen, omgaan met werkdruk;

- *feedback*. Tijdige en constructieve feedback is essentieel, in de vorm van bijvoorbeeld nabespreken van adviezen waarbij niet alleen wordt 'gestreep't maar ook wordt toegelicht hoe het beter kan; zo ook wat betreft besprekingen en pleidooien;
- *evaluatie*. Achteraf terugblikken op een zaak of project wordt belangrijk gevonden. Dit gebeurt in de praktijk nauwelijks: hoe is deze zaak verlopen, was de cliënt tevreden met het resultaat, was de gekozen strategie de juiste et cetera?;
- *verantwoordelijkheid*. Jonge advocaten willen weten op wie kan worden teruggevallen indien belangrijke beslissingen moeten worden genomen terwijl de patroon of vaste begeleider niet aanwezig of beschikbaar is;
- *waardering*. De hardwerkende, zich

verantwoordelijk én vaak onzeker voelende jonge advocaten worden gemotiveerd door waardering voor hun inspanningen (het schouderklopje);

- *beoordelingen*. Deze moeten tijdig en op het afgesproken moment plaatsvinden en transparant zijn.

Tijdens de interviews bleek dat advocaten behoefte hebben aan hoogwaardig en gespecialiseerd onderwijs, gericht op de vakgebieden waarin men werkzaam is. Hetzelfde geldt voor trainingen van vaardigheden als presenteren, omgaan met cliënten, omgaan met verschillende stijlen van leidinggeven en omgaan met stress.

Omdat goede communicatie ontbreekt, zijn jongeren onzeker over hun positie, functioneren en toekomst binnen het kantoor

De term is bijzonder toepasselijk; ik ben niet zomaar geschikt, ik ben inderdaad bovengeschild...

Wat leidt tot stress of negatieve energie?

We onderscheiden *algemene* omstandigheden, die vrijwel in iedere werkomgeving stress of negatieve energie opleveren, en *bedrijfs- of branchespecifieke* omstandigheden, die gelden voor de advocatuur. De genoemde *algemene* oorzaken waren niet verrassend: hoge werkdruk, bijzondere privé-omstandigheden, te strakke of onduidelijke planning. De volgende *bedrijfs- of branchespecifieke* factoren konden uit de interviews worden gedestilleerd:

- stress(verschijnselen) worden ontkend en de schijn wordt opgehouden dat het goed gaat;
- er gelden zware prestatienormen: 'up or out'-systeem, strenge eisen aan vakinhoudelijke kennis, hoge uren-

- normen en veeleisende cliënten;
- advocaten stellen doorgaans hoge eisen aan zichzelf, willen veel controle hebben en nemen vaak werk mee naar huis of werken 's avonds lang door;
- tijdige en adequate communicatie ontbreekt vaak, wat kan leiden tot onzekerheid over eigen positie, functioneren en toekomst binnen het kantoor;
- een (verborgen) strikte hiërarchie leidt ertoe dat bovengeschilden niet of nauwelijks aanspreekbaar zijn op het eigen gedrag en functioneren;
- 'nee zeggen' is *not done*: werk wordt praktisch altijd aangenomen, ongeacht of de stagiaire of medewerker daarvoor nog ruimte heeft;
- voor vrouwen geldt als bijkomende stressfactor de 'haantjescultuur'.

Advocaten die voorafgaand aan hun advocatenstage elders werkervaring hebben opgedaan, kampen minder snel met spanningen in de communicatie met ervaren advocaten. Ze staan steviger in hun schoenen, maar hebben wel meer problemen met de hiërarchie binnen kantoor.

Vertrekken?

Advocaten vinden hun vak bijzonder aantrekkelijk. Toch verlaten velen de advocatuur na een aantal jaren, juist als zij zelfstandig een praktijk kunnen voeren, cliënten kunnen werven en jongeren kunnen opleiden. Waarom? Ons onderzoek geeft geen direct antwoord. Tijdens de interviews is deze vraag niet direct gesteld, want de meeste geïnterviewden waren jong en hadden nog te weinig ervaring om een vertrek te overwegen. Wel lijkt het gezien bovenstaande onderzoeksresultaten van belang dat kantoren aandacht besteden aan begeleiding, opleiding en de oorzaken van stress en negatieve energie. Omdat de meeste geïnterviewde advocaten zeiden hun privéleven belangrijk te vinden, ligt bovendien aandacht voor een goede 'work/life-balance' – in de advocatuur geen vanzelfsprekendheid – in de rede. Het lijkt niet onwaarschijnlijk dat deze factoren bijdragen aan de uitstroom, want als advocaten tevreden zijn en plezier hebben in hun werk, goed worden begeleid en opgeleid, voldoende groeimogelijkheden zien en zich thuis voelen in de cultuur van het kantoor, zullen ze het kantoor vanzelfsprekend minder snel verlaten.

Gevoelens van ontevredenheid worden doorgaans wel gedeeld met mensen

.....

In adviezen en pleidooien moet niet alleen worden 'gestreep', maar er dient ook te worden gezegd hoe het beter kan

.....

buiten het kantoor, maar niet binnen het kantoor. Hierdoor kunnen er moeilijk maatregelen worden getroffen om de onvrede weg te nemen. Dit kan ertoe leiden dat menig advocaat, na enige tijd doormodderen, besluit het kantoor te verlaten als een headhunter belt, een kantoorgenoot vertrekt of een baan als bedrijfsjurist voorbijkomt.

Aandacht, aandacht & aandacht

Wat kunnen kantoren doen om hun mentaal kapitaal te behouden? Het antwoord is eigenlijk simpel. Investeer in je menselijk kapitaal. Neem de jonge professional serieus, besteed tijd en aandacht aan begeleiding en opleiding en onderschat niet de functie van voorbeeldgedrag. Er zijn advocaten die baat kunnen hebben bij coaching of trainingen, om hun persoonlijke of professionele effectiviteit te vergroten en om stress en energie in goede banen te leiden.

Wat kan de professional zelf doen om zijn of haar situatie te verbeteren? Bij deze coaching en trainingen wordt men zich bewust van de eigen gedachten, overtuigingen en valkuilen, zodat men

overwogen keuzes kan maken en actie kan ondernemen.

Ervaren en oudere advocaten stellen nogal eens dat de huidige generatie jonge advocaten zo veel eisen stelt, maar weinig verantwoordelijkheid neemt. Coaching en training kan helpen bij het bewustwordingsproces van *fee-earners* of professionals ten aanzien van het nemen van verantwoordelijkheid en kan duidelijk maken waar de jonge advocaat daadwerkelijk behoefte aan heeft. Neem bijvoorbeeld een verzoek om een hoger salaris: gaat het daadwerkelijk om meer geld of zoekt men compensatie voor gebrek aan waardering, betaalt het kantoor waar een vriendje werkt veel beter of wil men een hoger salaris ter compensatie van het gebrek aan balans tussen werk en privé? In dergelijke gevallen: meer geld went snel, maar hoe lang zal het duren voordat het gevoel van ontevredenheid weer de kop opsteekt? Het is belangrijk de werkelijke reden te achterhalen van bijvoorbeeld een verzoek om salarisverhoging of het niet nemen van bepaalde verantwoordelijkheden.

De *fee-earner* is primair zelf verantwoordelijk voor zijn of haar functioneren en ontwikkeling. Tegelijkertijd zijn het kantoor, de partners en overige leidinggevenden verantwoordelijk voor de omstandigheden waarin de advocaastagiair(e) en medewerk(st)er zich professioneel en persoonlijk optimaal kan ontwikkelen. Als tegemoet wordt gekomen aan de behoeften op het gebied van begeleiding, feedback, communicatie en evaluatie, krijgen advocaten meer plezier in het werk en wordt zijn of haar praktijkvoering effectiever.

De ene advocaat zal van nature een passende begeleidingsvorm in huis hebben, een andere kan hierin ondersteuning gebruiken. Partners en overige leidinggevenden kunnen baat hebben bij trainingen op het gebied van coachend leidinggeven en voorbeeldgedrag. Zo kunnen zij zich bewust worden van de effecten van bepaald gedrag op medewerkers en kantoorcultuur. Daarom hebben verschillende Raden van Toezicht inmiddels patroons cursussen verplicht gesteld voor aankomende, nieuwe of reeds ervaren patroons.

**Oplocatie
Opdehoogte**

OpMaat

Raadpleeg uw complete juridische informatiebron. Overal.

Als juridisch professional lost u dagelijks problemen op. Hiervoor heeft u vakinformatie nodig. Op elke gewenste locatie. OpMaat helpt u daarbij. Via dit online portal heeft u waar u maar wilt toegang tot een uitgebreide, overzichtelijke en actuele juridische database. U heeft alleen een internetverbinding nodig. Een innovatief zoekstelsel brengt u snel tot de kern van de zaak. Alle nieuws, wet- en regelgeving, officiële publicaties en jurisprudentie zijn onderling gekoppeld. Zo behoudt u steeds het overzicht. Automatisch op de hoogte blijven van de laatste ontwikkelingen? Ontvang dagelijks, drie keer per week of wekelijks een e-mailattending. Uiteraard volledig afgestemd op uw informatiebehoefte en uw specifieke vakgebied.

Nu gratis 2 maanden op proef. Kijk voor meer informatie op: www.sneltotdekern.nl

OpMaat
SNEL TOT DE KERN VAN DE ZAAK

Sdu UITGEVERS

rechter schrijft terug

Jan van der Does

Kwalificatie als doodddooener

Het vreemdelingenrecht is bij uitstek de plek waar ratio wordt gekleurd door emotie – en waar emotie soms als ratio wordt verkocht. Het overkomt alle betrokken partijen, ook professionals. Goede advocaten weten al te diepe valkuilen te omzeilen. Ze vermijden te grote betrokkenheid en melodramatische argumenten.

Te grote betrokkenheid gaat ten koste van kritische zin over eigen optreden. Een hand op de knie van de vreemdeling leidt op zichzelf bezien niet tot resultaat, noch het te onpas gebruiken van woorden die de functie hebben om de zaken eens goed neer te zetten, al was het maar omdat de impact van een woord slijt door veelvuldig gebruik. Aanvankelijk is dat woord nog een verhelderend begrip. De feiten worden

op een rij gezet en het plaatje dat aldus ontstaat, kan worden gewaardeerd met een bepaald woord dat de zaak nog eens scherp neerzet. Bijvoorbeeld: schrijnend. Van Dale geeft er de volgende betekenis aan: ‘wat het gemoed met schurende, brandende pijn aandoet’. Deze kwalificatie verwijst naar niet te verdragen omstandigheden. Overmatig gebruik devalueert echter ook dit woord, er is geen ontkomen aan. Hoe meer het klinkt, des te minder het schuurt. Het is als favoriete muziek die te veel wordt afgedraaid en verwordt tot een deun. De betovering gaat verloren. ‘O, heb je straks mr. Jansen, dan zal het wel weer schrijnend zijn.’

Op een gegeven moment ontstaat ook het vermoeden dat de duiding voorafgaat aan de feiten. Eerst is er het woord, als aandachtstrekker, en dan dienen de feiten zich vanzelf aan.

Ook wetenschappers ontkomen niet aan de verleiding om emotionele effecten te gebruiken. De rechtssocioloog prof. Groenendijk heeft afgelopen maand de rechtspraak van sommige vreemdelingenrechtshouders impliciet vergeleken met rechtspraak in bezet Nederland in de jaren '40-'45. Ook dat is een kwalificatie. Het heeft, zacht gezegd, menig wenkbrauw doen fronsen.

Er zijn jaren geweest dat men elkaar veelvuldig de maat nam met voorbeelden uit de Tweede Wereldoorlog. De aangesprokene raakte eraan gewend en kon er op den duur schouderophalend aan voorbijgaan. In de veelbesproken jaren zestig van de vorige eeuw, toen protesten tegen de atoombom, de aanleg van de metro, de Vietnamoorlog en het verbod op drugs zich verenigden in allerlei openbare-ordeperikelen, lag de vergelijking met een nazi menig actievoerder voor in de mond. De Amsterdamse politierechter Nomes zag zijn naam geklad op het Paleis van Justitie met als laatste twee letters: SS. Maar in de daarop volgende jaren raakten de scherpe kantjes van de bezetting uit het collectieve geheugen. De oorlog bood geen sprankelende demonen meer.

Wie nu nog grijpt naar de bezetting om de puntjes goed op de i te zetten, moet wel een senior zijn, en inderdaad: prof. Groenendijk gebruikte de onheilspellende woorden in het kader van zijn afscheid als hoogleraar. Maar ook hier het vermoeden: de emotie gaat voor de ratio uit. Sterker, de emotie selecteert de feiten en beperkt daarmee het zicht van de spreker.

Daarnaast ontstaat het tegendeel van waar de spreker op hoopt. Hij denkt met zijn scherpe kwalificatie het gehoor goed op te schudden. Maar het gehoor denkt: als de kwalificatie met de spreker op de loop gaat, hoe zit het dan met de onderliggende feiten?

Onlangs besliste het HvJ EG over de taal waarin bijlagen bij een dagvaarding gesteld moeten zijn die aan een tegenpartij in het buitenland worden betekend (art. 8 lid 1 BetVo).¹

Soepeler taalvereisten voor dagvaarding en bijlagen

Grensoverschrijdende betekening

.....
Mirjam Freudenthal

honorair senior onderzoeker
Molengraaff Instituut Utrecht
.....

Een Engelse verweerder wordt opgeroepen in een procedure voor de Duitse rechter. Hij moet een ontwerp verzorgen voor een bouwproject in Berlijn. Bij architectenovereenkomst is overeengekomen dat de diensten in het Duits verricht worden en de correspondentie eveneens in het Duits plaatsvindt. Op de overeenkomst is Duits recht van toepassing. De Engelse verweerder wordt bij verzoekschrift opgeroepen. Bij het verzoekschrift zijn bewijsstukken gevoegd die een bijlage van circa 150 bladzijden vormen. De bewijsstukken omvatten onder meer de architectenovereenkomst, technische rapporten, afrekeningen en brieven.

Het verzoekschrift tot oproeping

.....
¹ HvJ EG 8 mei 2008, Weiss/Industrie- und Handelskammer Berlin, zaak C-14/07.

is (uiteindelijk) in de Engelse taal vertaald, de bijlagen echter zijn in het Duits, zonder vertaling aan de Engelse verweerder ter hand gesteld. De Engelse verweerder heeft op grond van art. 8 lid 1 BetVo geweigerd het verzoekschrift met bijlagen in ontvangst te nemen, omdat zij de kennisgeving ongeldig achtte. Het Bundesgerichtshof (BGH) heeft naar aanleiding hiervan drie vragen aan het HvJ EG voorgelegd.

Niet onontbeerlijk

De eerste en voor de praktijk belangrijkste vraag is of de verweerder het procesinleidend stuk mag weigeren indien de bijlagen niet gesteld zijn in de taal van de aangezochte lidstaat of in een taal van de lidstaat van verzending die de geadresseerde begrijpt. Hoewel de A-G in zijn conclusie van 29 november 2007 deze vraag positief beantwoordt, komt het HvJ EG gelukkig tot een andere beslissing. Het hof overweegt dat de verweerder niet mag weigeren het inleidend processtuk in ontvangst te nemen voor zover dit hem in staat stelt in het kader van een gerechtelijke procedure in de lidstaat van verzending

zijn rechten geldend te maken, wanneer bij dit stuk bijlagen met bewijsstukken zijn gevoegd die niet zijn gesteld in de taal van de aangezochte lidstaat of in een taal van de lidstaat van verzending die de geadresseerde begrijpt, maar die enkel een bewijsfunctie hebben en niet onontbeerlijk zijn om het voorwerp en de grond van de vordering of het verzoek te begrijpen.

Het hof maakt hierbij wel het voorbehoud dat de nationale rechter moet nagaan of het inleidend processtuk voldoende informatie bevat om de verweerder in staat te stellen zijn rechten geldend te maken dan wel of de verzender alsnog de vertaling van een onmisbare bijlage dient te verstrekken.

Voor de praktijk betekent dit dat de Nederlandse eiser bij de oproeping van een buitenlandse verweerder voor de Nederlandse rechter kan volstaan met de betekening van zonodig een vertaling van de dagvaarding. De bijlagen kunnen afzonderlijk, naar mijn mening krachtens art. 14 BetVo per aangetekende post met bericht van ontvangst door de deurwaarder, rechtstreeks aan de verweerder worden toegezonden.

Foto: Thomas Schlijpe/Hollandse Hoogte

Overeengekomen taal

Met de tweede vraag wenst het BGH te vernemen of de verweerder de taal van een lidstaat van verzending ‘begrijpt’ wanneer hij in het kader van zijn beroepsactiviteit met de verzoeker contractueel is overeengekomen dat in de taal van de lidstaat van verzending wordt gecorrespondeerd. Volgens het hof moet de rechter aan de hand van de aanwijzingen die hij heeft gekregen, vaststellen of de verweerder de taal begrijpt. Het mag niet aan de verweerder worden overgelaten of hij de taal begrijpt. Het zal dan immers van de goodwill van degene voor wie het stuk bestemd is, afhangen of een stuk geldig is betekend (ov 85).

De ondertekening van een beding volgens welke een bepaalde taal zal worden gebruikt in de correspondentie kan geen vermoeden opleveren dat de betrokken partij de overeengekomen taal kent. Het kan echter wel een aanwijzing vormen die de rechter in aanmerking kan nemen wanneer hij nagaat of de geadresseerde de taal van de lidstaat van verzending begrijpt. Bij deze aanwijzing kan onder meer van belang zijn of er daadwerkelijk in deze taal gecorrespondeerd is of dat

de overeenkomst een beding bevat dat de rechtbanken van de lidstaat van verzending bevoegd zijn van de zaak kennis te nemen en het recht van deze lidstaat van toepassing is.

De derde vraag heeft betrekking op de mogelijkheid om de bijlagen te weigeren wanneer in het kader van de beroepsactiviteit contractueel is overeengekomen dat zal worden gecorrespondeerd in de taal van de lidstaat van verzending en de verzonden bijlagen deze correspondentie betreffen en tevens in de overeengekomen taal zijn gesteld. In dit geval kan volgens het hof in geen geval geweigerd worden de bijlagen in ontvangst te nemen.

Taal die wordt begrepen

Al met al een positieve uitspraak voor de praktijk. Deze uitspraak krijgt nog een extra dimensie in het licht van de gewijzigde BetVo die met ingang van 13 november 2008 van toepassing wordt.² De taalvereisten van het huidige art. 8 BetVo

² Verordening (EG) nr. 1393/2007 van 13 november 2007, *PbEU* 2007, L 324/79.

worden daarin namelijk op belangrijke punten gewijzigd. Het nieuwe art. 8 BetVo maakt het mogelijk dat zowel het inleidend processtuk als de documenten die onontbeerlijk zijn om het voorwerp van de grond van de vordering te begrijpen, niet alleen in de taal van de aangezochte lidstaat worden gesteld maar ook in een taal die de ontvanger begrijpt.³ Dit hoeft dus niet langer de taal van de aangezochte lidstaat of van de verzendende lidstaat te zijn. In de handelspraktijk is het dan ook voor de hand liggend dat bijvoorbeeld overeengekomen wordt in het Engels te corresponderen en de stukken in het Engels op te stellen. In dat geval kan bijvoorbeeld ook tussen een Nederlandse en Zweedse partij het inleidend processtuk plus de reeds genoemde noodzakelijke documenten in het Engels worden gesteld.

³ Op welke wijze in Nederland uitvoering wordt gegeven aan de gewijzigde BetVo is thans nog niet bekend. Het voorstel hiertoe ligt nog bij de Raad van State.

Bedrijfsjurist bij een wereldbedrijf!

Nestlé is 's werelds grootste voedingsmiddelenconcern. Je kent ons van merken als MAGGI, NESCAFÉ, KITKAT en NESQUIK. Bij Nestlé streven we constant naar de beste kwaliteit en service. We dragen op een nuchtere manier zorg voor lekkere, goede en gezonde voeding, waarbij je 'goed voelen' centraal staat. Zo wil Nestlé meehelpen aan een leuk en goed leven, ofwel, Nestlé: Good Food, Good Life. Uiteraard is de inzet van ambitieuze en positief ingestelde mensen daarbij onmisbaar.

Nestlé Nederland is momenteel op zoek naar een zelfstandige, communicatief sterke en servicegerichte **Bedrijfsjurist voor de juridische afdeling van de Benelux** (standplaats Amsterdam, parttime). Het betreft een veelzijdige functie, waarbij met een grote mate van zelfstandigheid, all-round bedrijfsjuridische aangelegenheden worden behandeld. Als Bedrijfsjurist sta je in voor het analyseren, adviseren en coördineren van alle juridische aspecten die de bedrijfsactiviteiten van de groep Nestlé raken. Je bent verantwoordelijk voor de toepassing van de wetgeving op onze handelsactiviteiten en de waarborging hiervan.

Voor deze baan heb je een voltooide opleiding Nederlands Recht (academisch), minimaal 3 jaar relevante ervaring bij voorkeur als bedrijfsjurist of in de advocatuur. Je bent tweetalig (NL/EN) in woord en geschrift, kennis van de Franse taal is een pluspunt. Daarnaast voel jij je thuis in een internationale omgeving en ga je uitdagingen niet uit de weg.

Nestlé medewerkers hebben passie, kwaliteit, zijn eerlijk en integer en hebben een sterke werkethiek. Ze werken pragmatisch en staan open voor de dynamiek van de toekomst. Als jij jezelf hierin herkent, ligt de wereld van Nestlé aan je voeten.

Enthousiast? Alle ins en outs over deze vacature vind je op www.nestle.nl. Hier lees je ook hoe je op deze functie kunt solliciteren. Voor meer informatie en vragen kun je ook bellen met Saskia Deknock, Legal and Environment Manager, tel.: +32 (0)2 529 52 63

The world is waiting for you

Nestlé

In Memoriam

mr. W.C. van Manen (1934–2008)

Willem van Manen voor zijn kantoor aan de Amsterdamse Leidsegracht, in gezelschap van de pinguïn die Floris Tilanus voor hem heeft getekend.

Germ Kemper

advocaat te Amsterdam

Geboren en getogen in Wassenaar, enthousiast lid van het Leidsch Studenten Corps waar banden voor het leven zijn gesmeed. Cricketspeler die het tot het Nederlands elftal schopte. In 1960 als

advocaat begonnen bij het Amsterdamse kantoor Worst Altes Jolles, later Worst & Van Haersolte geworden, stapsgewijs uitgegroeid tot het huidige NautaDutilh. Nonchalance in uiterlijk voorkomen met ogenschijnlijk wilde haren en suède schoenen, zorgvuldig formulerend op het precieuzen af, een pleitnota voordragend zoals het moet, zonder mompelen of afraffelen maar de kracht van het

gesproken woord met zijn bronzen stem onderstrendend.

Deze opsomming van uiterlijke kenmerken typeert de ouderwetse advocaat én Willem van Manen, overleden op 24 mei 2008, maar doet misschien tekort aan die ouderwetse advocaat, zeker aan de persoon en de betekenis van Van Manen.

Alle machtig, wat kon hij lastig zijn. Zijn grote belangstelling had het mediarecht of, liever gezegd, de vrijheid van meningsuiting of, misschien nóg nauwkeuriger, het lot van zijn geliefde cliënten *de Volkskrant* en *Het Parool*. Op het eerste gezicht maakte hij het zich in de rechtszaal makkelijk. 'De vrijheid van meningsuiting is een grondrecht waar u, rechter, niet aan mag komen', zei hij telkens, met zijn sonore presentatie elke twijfel wegnemend over een onaantastbaar moreel gelijk. Maar hij was verstandig genoeg om het daar niet bij te laten. Pieter Broertjes, hoofdredacteur van *de Volkskrant*, getuigde daarvan bij de begrafenis. Van Manen beet zich vast in de stof, bleef doorvragen over het hoe en wat van een artikel waarover geprocedeerd moest worden en was niet tevreden voordat elk detail, ogenschijnlijk onbetekenend, opnieuw was gecheckt voordat het in rechte kon worden gepresenteerd. Maar aan het uitgangspunt bleef hij vasthouden, aldus wederom Broertjes, die eens de les gelezen kreeg toen hij advies vroeg over de plaatsbaarheid van een riskante column en, net als alle tegenpartijen van *de Volkskrant*, getraakteerd werd op een lezing over het belang van de vrijheid van meningsuiting. Relativering daarvan leek Van Manen – door mij als vaste tegenpartij en dus op afstand bezien – vreemd, maar het is die verbetering die ervoor zorgt dat echte advocaten volgens een oud gezegde jurisprudentie maken en niet alleen maar lezen.

Alleen al zijn inzet voor de Boycot Outspan Actie bewijst dat. Het ging om een achteraf simpel aandoende aangelegenheid: mochten kranten op gezag van de Reclame Code Commissie weigeren een advertentie te plaatsen waarin tot boycot van Zuid-Afrikaanse sinaasappels werd opgeroepen, met een tekening van een letterlijk

uitgeperste zwarte waarmee volgens de Code Commissie de grenzen van de goede smaak werden overschreden? Zijn afkeer van vrijwillige verenigingsrechtspraak, later blijkend uit een heftige aversie tegen de Raad voor de Journalistiek, zal hem mede op de been hebben gehouden. Zijn winst was zoet want in de rechtspraak is sindsdien erkend dat een krant zich in zijn advertentiebeleid ook moet laten leiden door de vrijheid van meningsuiting en dat een oordeel van de mede door de kranten zelf ingestelde Reclame Code Commissie misschien belangrijk maar geenszins maatgevend is en soms dus moet worden genegeerd. Zijn zakelijke cliënten en wellicht zijn compagnons zullen misschien de wenkbrauwen hebben gefronst over de zaak zelf en de daaraan bestede tijd maar voor Van Manen was het onbetwifelbaar dat deze zaak al zijn aandacht diende te krijgen.

Willem van Manen was, met alle uiterlijke verschijnselen dus van het tegendeel, een geboren dwarsligger en daarmee een geboren advocaat. Die dwarsheid is niet alleen zijn cliënten ten goede gekomen. In 1980 vroeg hij

indringend aandacht voor het lot van in Argentinië gevangengezette advocaten, op een congres in datzelfde Argentinië van de AIPPA, de internationale vereniging van auteursrechtadvocaten. Dat gezelschap werd bij zijn congres in Parijs, in 1993, vergast op dezelfde boodschap, zo vasthoudend dat de organisatie er de politie bij haalde. Sinds 1986 tot betrekkelijk kort geleden is hij voorzitter geweest van de Stichting Advocaten voor Advocaten die zich nimmer aflatend inzet voor de positie van advocaten, vervolgd wegens hun inzet voor mensenrechten in ogenschijnlijk verre buitenlanden en daarmee de werkelijke betekenis van ons beroep voor de verkrijging en handhaving van fundamentele mensenrechten beklemtonend.

Op reis naar Zuid-Amerika of Zuid-Afrika, om morele én juridische steun te verlenen aan bedreigde vakbroeders, aan het werk in Nederland om advocaten ervan te overtuigen dat ons vak méér is dan het geven van juridisch verantwoorde adviezen maar een pijler van een serieuze rechtsstaat is; de gedrevenheid van Van Manen heeft hij tot het laatst getoond. Hij heeft zijn meester-pinguïn in de strijd geworpen

om Nederlandse advocaten ervan te doordringen dat door het jaarlijks afstaan van een uurhonorarium zij een serieuze bijdrage aan de bestrijding van onrecht leveren maar evenzeer dat hun vak, op de juiste manier uitgeoefend, riskant maar onmisbaar is in een fatsoenlijke samenleving.

Eind 2006 nam hij afscheid als advocaat in een bijeenkomst georganiseerd door Kennedy Van der Laan waar hij de laatste jaren werkzaam was. Het was evident dat hij werd gewaardeerd door zijn – relatief kortstondige – kantoorgenoten: de hartelijkheid over en weer was bijna tastbaar. Er waren ook veel oud-compagnons aanwezig van zijn vroegere kantoor, NautaDutilh, tegen welk kantoor hij – met succes – had geprocedeerd over pensioenrechten. Een duidelijker bewijs valt niet te leveren dat hij – geboren dwarsligger – zakelijke verschillen van inzicht wist te scheiden van persoonlijke gevoelens, en dat op anderen ook kon overbrengen.

Het maakte hem tot een bijzonder mens en tot een meesterlijk advocaat.

(advertenties)

FIF 33
RECHERCHE- EN INFORMATIEBUREAU
Voor bedrijven, particulieren en advocatuur

- Onrechtmatig ziekteverzuim
- Alimentatiezaken
- Controle werkzaamheden
- Handelsinformatie
- Fraude / Bedrijfsdiefstal
- Privé-onderzoeken

010 - 477 33 22 www.fif33.nl
Goedgekeurd door Min. van Justitie POB 238
Heemraadssingel 186 • 3021 DM Rotterdam
Fax: 010 - 477 08 30 • e-mail: info@fif33.nl

STAD
medisch advies

Een adviesburo met meer dan vijftig jaar ervaring en gespecialiseerd in advisering in:

medische zaken
met
juridische aspecten.

Oorspronkelijk gevestigd in Oostrum (Lb) thans ook gevestigd in Rotterdam en Laren (Nh).

Indien u van de diensten van één van onze medisch adviseurs gebruik wilt maken neem dan vrijblijvend contact op met:

mr. drs. H.H. Stad

telefonisch bereikbaar onder nummer(s): 0478-588383; 010-4840999; 035-5381315
e mail: hhstad@stadmedischadvies.nl

Het bureau van de orde

Onderwerp	Telefoonnummer	E-mailadres
Algemene informatie	070-335 35 35	info@advocatenorde.nl
N.a.w.-gegevens advocatuur	070-335 35 29	info@barbeheer.nl
Auditbureau (kwaliteitszorg)	070-335 35 71 / 82	audit@advocatenorde.nl
Centrale Controle Verordeningen	070-335 35 26	ccv@advocatenorde.nl
Landelijke financiële bijdrage	070-335 35 23	finorg@advocatenorde.nl
Communicatie (o.a. brochures)	070-335 35 52	pr@advocatenorde.nl
BalieNet-certificaten	070-335 35 71 / 26 / 92	certificaat@advocatenorde.nl
Overige vragen van advocaten	070-335 35 71 / 86	helpdesk@advocatenorde.nl

Opleiding

Beroepsopleiding (09.00-12.00 uur)	070-335 35 55	opl@advocatenorde.nl
Voortgezette Stagiaire Opleiding (VSO)	070-335 35 58 / 78	vso-po@advocatenorde.nl
Permanente Opleiding (PO)	070-335 35 58 / 78	vso-po@advocatenorde.nl
Permanente Opleiding (ontheffingen)	070-335 35 41 / 89	jz@advocatenorde.nl
Vrijstellingen BO en VSO	070-335 35 41 / 89	jz@advocatenorde.nl

Neuhuyskade 94, Postbus 30851, 2500 GW Den Haag
Telefoonnummer algemeen +31 (0)70 - 335 35 35
Faxnummer algemeen +31 (0)70 - 335 35 31

Het niveau van de opleidingen is als volgt weergegeven:

- * *Basisniveau* (doorgaans minder dan 1 jaar ervaring in het betreffende vakgebied; weinig tot geen voorkennis aanwezig).
- ** *Verdiepingsniveau* (doorgaans meer dan 1 jaar ervaring in het betreffende vakgebied; basiskennis aanwezig en gerichte praktijkervaring vereist).
- *** *Specialisatieniveau* (doorgaans meer dan 3 jaar ervaring in het betreffende vakgebied; hoog kennisniveau aanwezig en gerichte praktijkervaring vereist).

Personalia Opleidingen

PO

Overige rechtsgebieden

Vastgoed en Staatssteun
26-06-2008 13:00 - 17:00 uur
Plaats Utrecht
Doelgroep PO

Niveau ***

Instelling Vereniging voor Vastgoed Juristen, tel. 030-2121667
Docent(en) drs. L. de Jong-Goris, mr. I. Jozepa, mr. S. Raas
Cursusprijs € 75 inclusief btw
Opleidingspunten
03 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
03 Totaal

Overige vaardigheden

Advocaat en kantoor: Advocaat en tijd
18-09-2008 09:30 - 17:15 uur
Plaats Utrecht
Doelgroep PO
Niveau **
Instelling OSR Juridische Opleidingen, tel. 030-2315314
Docent(en) drs. C. Bevelsberg

Cursusprijs € 660 geen btw
Opleidingspunten
- Juridisch
06 Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
06 Totaal

Talen

Persoonlijke Individuele Taaltraining (Engels)
In overleg in overleg
Plaats Vught

Doelgroep PO

Niveau **
Instelling Taleninstituut Regina Coeli BV, tel. 073-6848790
Docent(en) Deskundige trainers
Cursusprijs € 2.580 exclusief btw
Opleidingspunten
- Juridisch
20 Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
20 Totaal

In deze rubriek het cursusaanbod in het kader van de Permanente Opleiding (PO) en het cursusaanbod voor de Voortgezette Stagiaire Opleiding (VSO). De door de Orde erkende opleidingsinstellingen naast PO-cursussen kunnen tevens VSO-cursussen voor advocaat-stagiaires organiseren.

Beëdigd als advocaat en procureur

Aalderink, mw. mr. F.H., Weena 355 (3013 AL) postbus 1507 (3000 BM) Rotterdam, tel. 010-2172514, fax 010-2172702, e-mail v.aalderink@houthoff.com

Andriess, mw. mr. S.M., Apollolaan 151 (1077 AR) postbus 75546 (1070 AM) Amsterdam, tel. 020-3051600, fax 020-3051699, e-mail samantha.andriess@spighoff.com

Berg, mr. K. van den, Herengracht 425-429 (1017 BR) Amsterdam, tel. 020-6246811, fax 020-6272278

Bertholet, mw. mr. G.J.M., Pompstraat 1 (4251 EK) postbus

169 (4250 DD) Werkendam, tel. 0183-505522, fax 0183-504488, e-mail mail@assemradeadvocaten.com

Bommel, mw. mr. M. van, P Cornelisz Hooftstraat 5-11 (1071 BL) postbus 1031 (1000 BA) Amsterdam, tel. 020-2060700, fax 020-2060750, e-mail mvanbommel@devos.nl

Boongaart, mw. mr. H.H.E., Newtonlaan 203 (3584 BH) postbus 85250 (3508 AG) Utrecht, tel. 030-2121111, fax 030-2121333, e-mail utrecht@cms-dsb.com

Bouwens, mw. mr. K.C.J.M., Euclideslaan 51 (3584 BM) postbus 85005 (3508 AA) Utrecht, tel. 030-2595522, fax 030-2595500, e-mail kbouwens@vbk.nl

Braat, mr. H.M., Wilhelminapark 15 (4818 SL) postbus 4810 (4803 EV) Breda, tel. 076-5202010, fax

076-5203433, e-mail h.braat@vil.nl

Deij, mw. mr. M., 2^e Daalsedijk 8 (3551 EJ) postbus 10136 (3505 AB) Utrecht, tel. 030-2519448, fax 030-2515730, e-mail kantoor@woutvanveenadvocaten.nl

Doornbos, mw. mr. F.K., Hofplein 20 (3032 AC) postbus 2700 (3000 CS) Rotterdam, tel. 010-2010500, fax 010-2010501, e-mail info@vmw.nl

Fontijn, mr. A.J., Weeshuisplein 4 (3131 CX) Vlaardingen

Frankfort, mr. R., Singel 72 (1015 AC) Amsterdam, tel. 020-5301730, fax 020-5301737, e-mail info@dnta.nl

Gideonse, mr. M., Pr Willem-Alexanderpark 305 (3905 CJ) Veenendaal

Graaf, mw. mr. D.E. de, Boulevard 1 (3707 BK) postbus 64 (3500 AB) Utrecht, tel. 030-8900215, fax 030-8900219, e-mail d.e.degraaf@bartelsadvocaten.nl

Gunckel, mw. mr. A.M., Amstelplein 1 (1096 HA) postbus 94142 (1090 GC) Amsterdam, tel. 020-4629300, fax 020-4629333, e-mail info.amsterdam@nortonrose.com

Haan, mr. P.M.J. de, Bijster 1 (4817 HX) postbus 4714 (4803 ES) Breda, tel. 088-2535000, fax 088-2536001, e-mail info@akd.nl

Heijden, mw. mr. P. van der, Van Vollenhovenstraat 15-a (3016 BE) postbus 23449 (3001 KK) Rotterdam, tel. 010-2120273, fax 010-4366560

Hitzert, mr. T., Arthur van Schendelstraat 740 (3511 MK) postbus 516 (3500 AM) Utrecht, tel. 030-2347234, fax 030-2347272, e-mail office@bs-advocaten.nl

Hoedemaeker, mw. mr. I.A., Nieuwe Haven 25 (1411 SG) postbus 5118 (1410 AC) Naarden, tel. 035-6782545, fax 035-6782544

Houts, mr. R.H.J. van, Euclideslaan 51 (3584 BM) postbus 85005 (3508 AA) Utrecht, tel. 030-2595959, fax 030-2595507,

e-mail vanbenthemkenulen@vbk.nl

Hoven, mw. mr. G.J. van den, Liesbosstraat 45 (4813 BC) postbus 2005 (4800 CA) Breda, tel. 076-5226470, fax 076-5226413, e-mail info@koch-heuvel.nl

Huijskens, mr. B.M.F., Liesbosstraat 45 (4813 BC) postbus 2005 (4800 CA) Breda, tel. 076-5226470, fax 076-5226413, e-mail info@koch-heuvel.nl

Jaarsma, mr. R.A., Burgemeester Stramanweg 101 (1101 AA) postbus 75224 (1070 AE) Amsterdam, tel. 020-5727755, fax 020-5727744, e-mail jaarsma@edenslegal.nl

Ketting, mw. mr. M., Amstelveenseweg 54-56 bg (1075 XH) Amsterdam, tel. 020-6180908, fax 020-6162070

Koster, mr. F., Promenade 2 (6581 BV) postbus 48 (6580 AA) Malden, tel. 024-3586996, fax 024-3586776, e-mail advocaten@dmz.nl

Meldingen voor deze rubriek kunnen worden doorgegeven aan: adres@advocatenorde.nl

Koudijs, mr. E., Goudesingel 513 (3032 EN) Rotterdam, tel. 010-4048689, fax 010-4126215

Lang, mr. S.A., Koningslaan 60 (1075 AG) postbus 70091 (1007 KB) Amsterdam, tel. 020-6645111, fax 020-6620470, e-mail info@fortadvocaten.nl

Langezaal, mr. J.A., Prinses Beatrixlaan 800 (2595 BN) postbus 16068 (2500 BB) Den Haag, tel. 070-3333333, fax 070-3333715

Lewandowski, mr. M.P., Herengracht 582-584 (1017 C) Amsterdam, tel. 020-6077979, fax 020-6831947, e-mail mail@vandersteenhoven.nl

Lindmark, mw. mr. S., De entree 51 (1101 BH) Amsterdam Zuidoost, postbus 92407 (1090 AK) Amsterdam, tel. 020-3122800, fax 020-3122801, e-mail stina-lindmark@heussen-law.nl

Meewe, mw. mr. E.A.M., Weena 750 (3014 DA) postbus 1110 (3000 BC) Rotterdam, tel. 010-2240139, fax 010-4148444

Melching, mw. mr. N.M., Binderij 7-a (1185 ZH) Amstelveen, tel. 020-4896818, fax 020-4896821, e-mail info@amstellandadvocaten.nl

Obozbekova, mw. mr. J.K., Amstelplein 8-a (1096 BC) postbus 94700 (1090 GS) Amsterdam, tel. 020-3016301, fax 020-3016333, e-mail jlydz.obozbekova@cms-dsb.com

Oosterbeek, mw. mr. S.M.B.W., Sophiastraat 28 (4811 EM) postbus 3404 (4800 DK) Breda, tel. 076-5136136, fax 076-5222552, e-mail info@rassers.nl

Otterdijk, mw. mr. V.V. van, Amerikaweg 82 (9407 TK) postbus 517 (9400 AM) Assen, tel. 0592-377030, fax 0592-342828

Ouwens, mr. P.C.M., West-Blaak 5-f (3012 KC) postbus 21130 (3001 AL) Rotterdam, tel. 010-4148614, fax 010-4149415

Pastors, mw. mr. C.H.M., Westdam 3-e (3441 GA) Woerden, tel. 0348-434455, fax 0348-432364, e-mail info@gvk-advocaten.nl

Pronk, mw. mr. A.C., Strawinskylaan 10 (1077 XZ) postbus 75299 (1070 AG) Amsterdam, tel. 020-4857000, fax 020-4857001, e-mail info.amsterdam@freshfields.com

Roermund, mr. P.P., Strawinskylaan 2001 (1077 ZZ) postbus 75640 (1070 AP) Amsterdam, tel. 020-5460606,

fax 020-5460123, e-mail info@stibbe.com

Rooij, mw. mr. H. de, Amstelveenseweg 638 (1081 JJ) postbus 75258 (1070 AG) Amsterdam, tel. 020-5419888, fax 020-5419999, e-mail mail@dlapiper.com

Tiggelaar, mw. mr. A.K., Weena 614 (3012 CN) postbus 293 (3000 AG) Rotterdam, tel. 010-2012939, fax 010-2012949, e-mail rotterdam@borsboomhamm.nl

Tonino, mr. J.H., Amstel 270 (1017 AM) Amsterdam, tel. 020-3301274, fax 020-3308076

Valk, mw. mr. M.B.F., Jachthavenweg 121 (1081 KM) postbus 75265 (1070 AG) Amsterdam, tel. 020-6789123, fax 020-6789589, e-mail info@van-doorne.com

Veen, mw. mr. B. van der, Prinses Julianapark 4 (8601 GJ) postbus 27 (8600 AA) Sneek, tel. 0512-515999, fax 0512-421958, e-mail info@machielsadvocaten.nl

Verlaan, mr. M.J.C., Professor Tulpstraat 25 (1018 GZ) Amsterdam, tel. 020-3302747, fax 020-3304363, e-mail verlaan@svd-advocaten.nl

Vlutters, mr. R.J.H.W., Nieuwe Haven 25 (1411 SG) postbus 5118 (1410 AC) Naarden, tel. 035-6782545, fax 035-6782544

Voortman, mr. T., Maliesingel 20 (3581 BE) postbus 354 (3500 AJ) Utrecht, tel. 030-2320800, fax 030-2341644, e-mail info@wijnstael.nl

Voskamp, mr. H.B., Nachtwachtlaan 268 (1058 EJ) postbus 90498 (1006 BL) Amsterdam, tel. 020-6892702, fax 020-4123480, e-mail info@voskampadvocatuur.nl

Woerde, mr. O.R., Van Eeghenstraat 98 (1071 GL) postbus 74654 (1070 BR) Amsterdam, tel. 020-5777700, fax 020-6719710, e-mail woerde@hocker.nl

Wolters, mw. mr. M.I., Euclideslaan 51 (3584 BM) postbus 85005 (3508 AA) Utrecht, tel. 030-2595959, fax 030-2595500, e-mail vanbenthenenkeulen@vbk.nl

Praktijk neergelegd:

Blok, mw. mr. M.A. Bodegraven 01-05-2008

Bonkes, mr. J. Emmen 01-01-2008

Boorsma, mw. mr. E.M.J. Den Haag 15-04-2008

Bosch, mr. A.F.M. van den Hoofddorp 17-04-2008

Bouwes, mr. A.M. Den Haag 01-05-2008

Brand, mw. mr. C.A.M. van den Amsterdam 01-05-2008

Breton-de Munck, mw. mr. T.E. Lisse 01-01-2008

Britstra, mr. A.L. Assen 01-04-2008

Buitenhuys, mw. mr. R.F. Amsterdam 21-04-2008

Craenen, mr. R. Den Bosch 23-04-2008

Derksen, mw. mr. A.C.D. Rotterdam 15-04-2008

Duijn-Koopman, mw. mr. A. van Rotterdam 15-04-2008

Duijn-Wiersma, mw. mr. drs. H.J. van Den Haag 01-02-2008

Ensing, mw. mr. L. Groningen 14-01-2008

Gerards, mw. mr. I.E.H.E. Heerlen 08-05-2008

Heymen, mr. J.P.A. Arnhem 01-02-2008

Hodrinet, mw. mr. A.R.C. Amsterdam 23-04-2008

Hondel, mr. H.J.X. van den Amsterdam 17-03-2008

Hove, mw. mr. G.M. ten Amsterdam 29-04-2008

Jol, mr. J.T. Den Haag 01-02-2008

Jong, mw. mr. A. de Leeuwarden 01-05-2008

Koekkoek, mw. mr. S.G. Amsterdam 15-05-2008

Koening, mw. mr. M.M. de Amsterdam 01-05-2008

Leunissen, mw. mr. E.B.M. Schinnen 01-04-2008

Linares Fandino, mr. J.M. Den Haag 06-05-2008

Lith, mw. mr. A.J. van Utrecht 01-05-2008

Lunter, mw. mr. C.P. Alkmaar 01-04-2008

Mol, mr. H. Den Haag 01-04-2008

Nicholson, mw. mr. J.G. Utrecht 28-04-2008

Oorborg, mw. mr. F.E. Rotterdam 30-04-2008

Pannekoek, mr. M. Amsterdam 14-05-2008

Scheffers, mr. P.J. Utrecht 01-05-2008

Scholten, mw. mr. C.E.J. Rotterdam 01-05-2008

Slappendel, mr. H.P. Capelle a/d IJssel 01-05-2008

Smid, mw. mr. A.W.E. Amsterdam 17-04-2008

Tamminga, mw. mr. M. Utrecht 30-04-2008

Vos, mw. mr. A.R.J. Weert 01-03-2008

Vrieling, mw. mr. R. Alkmaar 24-04-2008

Zwan, mr. F.W. van der Delft 15-04-2008

Kantoorverplaatsing

Bartman, mr. A.H.J.: Jan Willem Brouwersstraat 16 (1071 LJ)

Amsterdam, tel. 020-4703569, fax 020-4703829, e-mail bartman@bartmanbeljon.nl

Beljon, mr. D. (Utrecht): Jan Willem Brouwersstraat 16 (1071 LJ) Amsterdam, tel. 020-4703569, fax 020-4703829, e-mail beljon@bartmanbeljon.nl

Boer, mw. mr. S.E.B. den (Den Bosch): Treurenburgstraat 9 (5613 EA) postbus 2390 (5600 CJ) Eindhoven, tel. 06-52356675, fax 040-2439154, e-mail saskia.denboer@planet.nl

Bruins Slot, mw. mr. M.J. (Rotterdam): Zuidplein 100 (1077 XV) postbus 79023 (1070 NB) Amsterdam, tel. 020-8909900, fax 020-8909999, e-mail jentemarie.bruinslot@simmons-simmons.com

Buur, mr. J.A. (Rotterdam): Nieuwe Boteringstraat 32 (9712 PM) postbus 1586 (9701 BN) Groningen, tel. 050-3185286, fax 050-3138296, e-mail info@rvdv-advocaten.nl

Dayala, mr. R.R.B. (Almere): Dijkshoefplantsoen 16-18 (1077 BL) postbus 76729 (1070 KA) Amsterdam, tel. 020-5747474, fax 020-5747475, e-mail amsterdam@vandiepen.com

Gool, mr. J.M. van (Oisterwijk): Vincent van Goghstraat 43 (4812 AP) postbus 2172 (4800 CD) Breda, tel. 076-5335435, fax 076-5147356, e-mail vangool@doniusionpartners.nl

Groot, mw. mr. A.M.G. (Huizen): Emmastraat 47 (1213 AK) postbus 2530 (1200 CM) Hilversum, tel. 035-6230750, fax 035-6280268, e-mail ldg@houts-muller-boitelle.nl

Haentjens, mr. M. (Den Haag): Burgerweeshuispad 301 (1076 HR) postbus 75084 (1070 AB) Amsterdam, tel. 020-5711771, fax 020-5711775, e-mail matthias.haentjens@debrauw.com

Hendriks, mr. J.A.J. (Naaldwijk): Dijkweg 125-a (2675 AC) Honselersdijk, postbus 99 (2670 AB) Naaldwijk, tel. 0174-614656, fax 0174-623680, e-mail hendriks@evsadvocaten.nl

Hendriks-Kollenburg, mw. mr. M. van (Weert): De Ronde 12 (5683 CZ) postbus 167 (5680 AD) Best, tel. 0499-334334, fax 0499-374295,

e-mail info@vanhelvoort-advocatuur.nl

Hermens, mr. S.W.T.R. (Amsterdam): Stationsplein 35 (1315 KT) postbus 10185 (1301 AD) Almere, tel. 036-5344400, fax 036-5343520, e-mail info@sloofadvocaten.nl

Hooreman, mr. D.H.J. (Zeist): Dijkshoefplantsoen 16-18 (1077 BL) postbus 76729 (1070 KA) Amsterdam, tel. 020-5747474, fax 020-5747475, e-mail d.hooreman@vandiepen.com

Hout, mw. mr. D.F.L. van der (Den Haag): Olympisch Stadion 33 (1076 DE) postbus 75727 (1070 AS) Amsterdam, tel. 020-5650400, fax 020-5650411, e-mail mail@theoffice.nl

Hove, mw. mr. J.L. ten: Brusselsestraat 51 (6211 PB) postbus 292 (6200 AG) Maastricht, tel. 043-3259679, fax 043-3250431, e-mail tenhove@lelivelddadvocaten.nl

Hustinx, mw. mr. A.L. (Utrecht): Amstelveenseweg 638 (1081 JJ) postbus 75258 (1070 AG) Amsterdam, tel. 020-5419888, fax 020-5419999, e-mail mail@dlapiper.com

Huijg, mr. T. (Amsterdam): Noordeinde 33 (2514 GC) postbus 302 (2501 CH) Den Haag, tel. 070-3023500, fax 070-3023670, e-mail info@houthoff.com

Jokhan, mr. V.V. (Alkmaar): Grote Oost 43 (1621 BR) postbus 2363 (1620 EJ) Hoorn/NH, tel. 0229-249660, fax 0229-249894, e-mail jokhan@badv.nl

Jurgens, mw. mr. V.H.: Flight Forum 760-780 (5657 DT) postbus 245 (5600 AE) Eindhoven, tel. 040-8518300, fax 040-8518301, e-mail vera.jurgens@pellicaan.nl

Kranenburg, mr. A.P. (Amsterdam): Hofplein 20 (3032 AC) postbus 2700 (3000 CS) Rotterdam, tel. 010-2010500, fax 010-2010501, e-mail info@vmw.nl

Lalesse, mw. mr. M.C.S. (Boxtel): Victorialaan 15 (5213 BG) postbus 3009 (5203 DA) Den Bosch, tel. 073-7506688, fax 073-7506690, e-mail lalasse@advocatenkantoorlalesse.nl

Lamers, mr. D.M.: Flight Forum 760-780 (5657 DT) postbus 245 (5600 AE) Eindhoven, tel. 040-8518300, fax 040-8518301, e-mail dirk.lamers@pellicaan.nl

Lans, mw. mr. K.M. (Veenendaal): Winthontlaan 2 (3526 KV) postbus 4085 (3502 HB) Utrecht, tel.

030-2850300, fax 030-2850301,
e-mail info@dvan.nl

Leijgraaf, mw. mr. R.C.E.
(Zoetermeer): Oude Middenweg
11 (2491 AC) postbus 24032 (2490
AA) Den Haag, tel. 070-3130200,
fax 070-3130201, e-mail roxanne.
leijgraaf@imtech.nl

Luijtelaar, mw. mr. E.A.A.W.
van (Etten-Leur): Bijleveldsingel
32 (6524 AD) postbus 1382 (6501
BI) Nijmegen, tel. 024-3243709,
fax 024-3602150, e-mail
vanluijtelaar@verweijadvocaten.
nl

Makkes, mw. mr. N.J. (Utrecht):
Arent Janszoon Ernststraat 55
(1083 GR) postbus 7984 (1008 AD)
Amsterdam, tel. 020-3010266, fax
020-3010302, e-mail n.makkes@
nivra.nl

Mees, mr. M.: Fred. Roeskestraat
100 (1076 ED) postbus 71170 (1008
BD) Amsterdam, tel. 020-5785142,
fax 020-5785854, e-mail maarten.
mees@loyensloeff.com

Menon, mr. G.M. (Den Haag):
Antonio Vivaldistraat 150 (1083
HP) postbus 7925 (1008 AC)
Amsterdam, tel. 088-4070444,
fax 088-4070445, e-mail marc.
menon@hollandlaw.nl

Meijnen, mr. Q.J.A.: Herengracht
582-584 (1017 CI) Amsterdam, tel.
020-6077979, fax 020-6831947,
e-mail mail@vandersteenhoven.
nl

Namen, mr. drs. P.H.A. van
(Dordrecht): Boompjes 258
(3011 XZ) postbus 2295 (3000 CG)
Rotterdam, tel. 010-4065000,
fax 010-4065001, e-mail info@
hollandlaw.nl

Oldenburg, mw. mr. L.M.:
Keizersgracht 462 (1016 GE)
Amsterdam, tel. 020-5221999, fax
020-5221991, e-mail oldenburg@
witloxtuxkapan.nl

Patandin, mw. mr. R.:
Spuiboulevard 100-e (3311 GR)
postbus 907 (3300 AX) Dordrecht,
tel. 078-6311220, fax 078-6131752,
e-mail info@gilhuis2.nl

Peeters, mw. mr. M.J.M.
(Almere): Overtoom 323 (1054 JL)
Amsterdam, tel. 020-5312999, fax
020-5312990

Perera, mw. mr. C.M.L. (New
York/US): Boompjes 258 (3011
XZ) postbus 2295 (3000 CG)
Rotterdam, tel. 010-4065108, fax
010-4065001, e-mail camilla.
perera@hollandlaw.nl

Plantinga, mw. mr. A.E.
(Utrecht): Arnhemse Bovenweg
160-178 (3708 AH) postbus 217
(3700 AE) Zeist, tel. 030-6973700,

fax 030-6737301, e-mail
annemarieke.plantinga@
nl.hjheinz.com

Prins, mw. mr. Y.M. (Groningen):
Nomdenweg 5 (9561 AM) Ter
Apel, postbus 189 (9500 AD)
Stadskanaal, tel. 0599-589088,
fax 0599-589089, e-mail
y.m.prins@lenvw.nl

Putten, mr. M.C. van (Rotterdam):
Westeinde 58-d (2275 AG) postbus
50 (2270 AB) Voorburg, tel.
070-3870008, fax 070-3874382,
e-mail info@hjadvocaten.nl

Putten, mr. P.A.J. van
(Dronten): Westeinde 40 (1334
BL) postbus 30149 (1303 AC)
Almere, tel. 036-5218020, fax
036-5327766, e-mail info@
advocatenkantooragel.nl

Quaars, mr. T.F. (Veenendaal):
Stadhouderslaan 53 (3583
JD) postbus 85051 (3508 AB)
Utrecht, tel. 030-2516424, fax
030-2540488, e-mail equaars@
vanodijk.nl

Raaijmakers, mw. mr.
B.J.W.M.: Maliesingel 20 (3581 BE)
postbus 354 (3500 AI) Utrecht, tel.
030-2320800, fax 030-2341644,
e-mail info@wijnstael.nl

Reintjes, mw. mr. X.A. (Den
Haag): Burgerweeshuispad 301
(1076 HR) postbus 75084 (1070 AB)
Amsterdam, tel. 020-5771409,
fax 020-5771775, e-mail xandra.
reintjes@debrauw.com

Remundt, mw. mr. J.M.
van: Diepenhorstlaan 3 (2288
EW) postbus 1234 (2280 CE)
Rijswijk/ZH, tel. 070-3906365,
fax 070-3904459, e-mail
j.vanremundt@knsnet.nl

Reijnders, mr. O.J.W.: Flight
Forum 760-780 (5657 DT) postbus
245 (5600 AE) Eindhoven, tel.
040-8518300, fax 040-8518301,
e-mail jop.reijnders@pellicaan.nl

Richert, mr. M.J.C.: Herengracht
425-429 (1017 BR) Amsterdam, tel.
020-6246811, fax 020-6272278,
e-mail richert@wieringa.nl

Ridder, mw. mr. L.E.J.M. de (Den
Haag): Koninginneweg 160 (1075
EE) Amsterdam, tel. 020-6644121,
fax 020-6640129, e-mail
deridder@thelawyers.nl

Roelse, mr. P.J.: Prinsegracht
706-huis (1017 LA) Amsterdam, tel.
020-4202042, fax 020-6236836,
e-mail info@strafrechtsspecialist.
com

Roodenburg, mr. B.J.
(Zoetermeer): Laan van Zuid
Hoorn 31 (2289 DC) Rijswijk/
ZH, tel. 070-431100, fax

070-3996196, e-mail info@
broeseliskevanvlijmen.nl

Ruijter, mr. J.W. de (Sliedrecht):
Cortgene 121 (2951 EC) postbus
106 (2950 AC) Alblasserdam, tel.
078-6992525, fax 078-6992524

Ruijter, mr. L.A. de (Nijmegen):
Nieuwe Stationsstraat 10 (6811
KS) Arnhem, tel. 026-3778911,
fax 026-3515235, e-mail info@
arcadis-global.com

Scherpenzeel, mw. mr. M.G.J.M.:
Mauritskade 72 (2514 HE) Den
Haag, tel. 070-3560864, fax
070-3561364, e-mail mgjl@
vanschepenzeel-mediation.nl

Schiphorst, mw. mr. R.L.H.I.
(Den Haag): Burgerweeshuispad
301 (1076 HR) postbus 75084 (1070
AB) Amsterdam, tel. 020-5771771,
fax 020-5771775, e-mail reineke.
schiphorst@debrauw.com

Schut, mr. T.P. (Utrecht):
Keurenplein 39 (1069 CD)
Amsterdam, tel. 020-6677360, fax
020-6677369, e-mail advocaat@
schutadvocatuur.nl

Siebert, mr. J.C. (Utrecht): K.P.
van der Mandelelaan 40-a (3062
MB) Rotterdam, tel. 010-2424880,
fax 010-2424850, e-mail janthijn.
siebert@dvan.nl

Sjoerdsma, mr. R.M. (Den
Haag): Burgerweeshuispad 301
(1076 HR) postbus 75084 (1070
AB) Amsterdam, tel. 020-5771771,
fax 020-5771775, e-mail robbert.
sjoerdsma@debrauw.com

Slagter, mr. M.A.: Keplerstraat
34 (1171 CD) Badhoevedorp, tel.
020-3055700, fax 020-3055787,
e-mail info@wvant.com

Smink, mw. mr. S. (Groningen):
Zoom 2 (9405 PS) postbus 300
(9400 AH) Assen, tel. 0592-393333,
fax 0592-393300

Smits, mw. mr. A.M. (Rotterdam):
Westlandseweg 190 (3131 HX)
postbus 108 (3130 AV) Vlaardingen,
tel. 010-4608034, fax
010-4608000

Spee, mw. mr. G.H.J. (Arnhem):
Oranjesingel 23 (6511 NM) postbus
1315 (6501 BH) Nijmegen, tel.
024-3651660, fax 024-3651661,
e-mail info@ab-advocaten.nl

Spermon-Ploegmakers, mw. mr.
N.C. (Maarsse): Bisonspoor 1228
(3605 KZ) postbus 1089 (3600 BB)
Maarsse, tel. 0346-561132, fax
0346-574161, e-mail spermon@
abersonadvocaten.nl

Staudt-Bos, mw. mr. C.
(Eindhoven): Concordialaan
69 (5223 ZN) Den Bosch, tel.

073-6232428, fax 073-6234804,
e-mail c.staudt@maes-staudt.nl

Teusink, mr. W.H. (Ermelo):
Rondweg 9-d (8091 XA) Wezep

Verjans, mr. R.L.S.: Zuidplein 100
(1077 XV) postbus 79023 (1070 NB)
Amsterdam, tel. 020-8909900,
fax 020-8909999, e-mail
netherlands@simmons-simmons.
com

Versantvoort, mr. M.J.L. (Sint
Oedenrode): Zuidkade 6 (5462
CD) postbus 92 (5460 AB) Veghel,
tel. 0413-311777, fax 0413-367865,
e-mail info@bierens-advocaten.
com

Vervuurt, mw. mr. E.H.L.:
Andries Bickerweg 6 (2517 JP)
postbus 18511 (2502 EM) Den Haag,
tel. 070-3184200, fax 070-3561340,
e-mail l.vervuurt@bvvg.nl

Vermaat, mr. J.J. (Dongen):
Prinsenlaan 633 (3067 TZ)
Rotterdam

Vytopil, mw. mr. A.L. (Den
Haag): Burgerweeshuispad 301
(1076 HR) postbus 75084 (1070
AB) Amsterdam, tel. 020-5771771,
fax 020-5771775, e-mail louise.
vytopil@debrauw.com

Waarbeek, mr. H.J.D. ter
(Nijkerk): Arnhemsestraatweg 37
(6881 ND) postbus 88 (6880 AB)
Velp/GLD, tel. 026-8811177, fax
026-8811178, e-mail velp@pwt-
advocaten.nl

Wohlgemuth Kitslaar, mr.
N.W.F.M. (Amsterdam): Veerstraat
29-b (1211 HI) postbus 1270 (1200
BG) Hilversum, tel. 035-5247751,
fax 035-5247770

Wolffensperger, mw. mr.
F.: Admiraliteitskade 50 (3063
ED) postbus 4302 (3006 AH)
Rotterdam, tel. 088-2535382,
fax 088-2535400, e-mail
fwolffensperger@akd.nl

Wolters, mw. mr. N.M. (Den
Haag): Kenaupark 21 (2011 MR)
postbus 5563 (2000 GN) Haarlem,
tel. 023-5424292, fax 023-5425277,
e-mail n.wolters@vandiepen.
com

Wijk, mr. R.H.H. van:
Burgemeester Stramanweg
101 (1101 AA) Amsterdam, tel.
020-2010539, fax 020-2010530,
e-mail rutger.vanwijk@
davidslaw.nl

Yigit, mw. mr. K.: Dam 34
(1506 BE) postbus 1275 (1500 AG)
Zaandam, tel. 075-6313121, fax
075-6350818, e-mail info@
nagtegaaljong.nl

Nieuw kantoor/ associatie

BartmanBeljon advocaten (mrs.
A.H.J. Bartman en D. Beljon) Jan
Willem Brouwersstraat 16 (1071 LJ)
Amsterdam, tel. 020-4703569, fax
020-4703829

Naams- wijziging

Weda & Vorstman Advocaten te
Amsterdam: **Princier Advocaten**

Tuin & Warnink Advocaten te
Dronten thans: **Warnink & Both
Advocaten**

Bezoekadres/ postbus/tel./ fax/e-mail:

Brokking & Boelens Advocaten
te Valkenswaard: Leenderweg 36
(5554 CL) Valkenswaard

Advocatenkantoor Driessens te
Wijk bij Duustede: Postbus 299
(3960 BG) Wijk bij Duustede

E D E N S te Amsterdam: Kalebweg
37 / Coengebouw (1014 BA)
Amsterdam

Advocatenkantoor Goossens te
Nuuen: Kerkstraat 20 (5721 GV)
Asten, postbus is opgeheven, tel.
0493-698935, fax 0493-698731

**Heemskerk Advocaten &
Fiscalisten** te Amsterdam: Postbus
69142 (1062 HH) Amsterdam

De Nerée Advocaten te Hong
Kong/China: 29 Leighton Road
Causeway Bay 1703 Chinachem
Leighton Plaza, Hong Kong/China

Princier Advocaten te
Amsterdam: e-mail info@
princier.nl

Van Zandvoort Legal te Lith:
Zomerstraat 19-a (5397 GH) Lith

Warnink & Both Advocaten
te Dronten: e-mail info@wb-
advocaten.nl

- Alle disciplinaire beslissingen die sinds 1986 in het *Advocatenblad* zijn gepubliceerd, zijn ook te vinden op www.advocatenorde.nl en BalieNet
- Publicatie in deze rubriek geschiedt door de Commissie Disciplinaire Rechtspraak, bestaande uit mr. P.J.M. Drion, mr. H.J. de Groot, mr. H.J.A. Knijff, mr. J.D. Loorbach, mr. I.E.M. Sutorius en H. Uhlenbroek.

Kwaliteit dienstverlening bij ontbindingsprocedure

Geschillencommissie Advocatuur ADV06-0162
Bindend advies d.d. 21 december 2006
(mrs. Van der Groen, Nauta-Sluis en Schop)

Onderhandeling over ontbindingsvergoeding tijdens zitting kantonrechter. Cliënte meende dat sprake was van een vergoeding ad € 21.589,79 bruto, de beschikking luidt echter € 11.289,78 bruto. De kantonrechter had zich ter zitting uitgelaten over het niveau van een mogelijke vergoeding. Typefout in brief van advocaat na beschikking. Cliënte maakt aanspraak op verschil door middel van schadevergoeding van € 10.000.

Feiten

De advocaat staat de cliënte bij in een procedure tot ontbinding van de arbeidsovereenkomst.

Bij de mondelinge behandeling bij de kantonrechter is onderhandeld over een schikking in het kader van de ontbinding van de arbeidsovereenkomst tussen de cliënte en haar werkgever. De werkgever had de ontbinding verzocht wegens een bedrijfseconomische noodzaak. Tijdens een schorsing hebben onderhandelingen in de gang plaatsgevonden. De cliënte ging bij de schikking uit van een bedrag van € 21.589,79 bruto. De advocaat kwam terug van de schikkingbespreking met de wederpartij en legde volgens de cliënte niet uit dat het om veel minder geld ging, anders was zij

niet akkoord gegaan. Wel is gesproken van vijf maandsalarissen, maar niet van € 11.289,78 bruto. Ook als zij de termen 'factor 1' of 'factor 2' had opgevangen, zou zij de advocaat zeker om opheldering hebben gevraagd. De gang van zaken op de zitting is – aldus de cliënte – tekenend voor het optreden van de advocaat: hij heeft weinig tijd, bedient zich van vakjargon en is kortaf. Hierop volgend heeft de cliënte een brief van de advocaat ontvangen waarin de inhoud van de schikking is opgenomen. Daarin staat het bedrag van de bij de schikking toegekende vergoeding genoemd als € 21.589,79 bruto, het bedrag waarmee de cliënte meende akkoord te zijn gegaan. Weken later ontving de cliënte de beschikking van de rechtbank, waarin het bedrag van € 11.289,78 bruto werd genoemd. Bij brief van 7 augustus 2006 berichtte de advocaat de cliënte daarop dat er in zijn brief van 20 juli 2006 een storende typefout was opgetreden in het bedrag van de vergoeding. De advocaat heeft zich bovendien zeer onbeleefd tegenover de cliënte uitgelaten.

De cliënte verlangt dat de commissie een door de advocaat aan de cliënte te betalen schadevergoeding vaststelt, welke schade de cliënte stelt op het verschil tussen € 21.589,79 en € 11.289,78, grofweg € 10.000.

De advocaat betreurt het dat zijn brief een typefout bevat. Een typefout kan uiteraard geen verandering brengen in een tijdens de schorsing van de zitting bereikte schikking, die aansluitend aan de kantonrechter is medegedeeld en in de ontbindingsbeschikking is verwerkt. De kantonrechter hield op de zitting de mogelijkheid open dat door de aantrekkelijke economie de noodzaak van de ontbinding wellicht was weggefallen. Ter staving zou hij mogelijk nadere cijfers van de werkgever willen ontvangen. Voor de cliënte, die arbeidsongeschikt was, betekende dit dat de arbeidsovereenkomst mogelijk in stand zou blijven, hetgeen zij niet wenste. De inzet van de cliënte was een ontbinding met een zo gunstig mogelijke vergoeding.

De kantonrechter heeft op de zitting aangegeven dat een redelijke vergoe-

ding zou uitkomen ergens tussen het standpunt van de werkgever (1,45 x brutomaandsalaris ofwel € 3.274 bruto) enerzijds en de kantonrechttersformule met factor C = 1 (5 x brutomaandsalaris inclusief vakantietoeslag ofwel € 11.289,78 bruto) anderzijds. Vervolgens zijn partijen de gang op gegaan, waar na onderhandeling met de werkgever en afzonderlijke raadpleging van de cliënte de feitelijke schikking is bereikt, waarbij onder meer een vergoeding van vijf brutomaandsalarissen (€ 11.289,78) is overeengekomen. Een rond bedrag is in de samenvatting van de schikking aan de cliënte door de advocaat niet genoemd. De daarop volgende typefout doet aan het vorenstaande niet af en heeft voor de cliënte ook geen schade tot gevolg gehad. Over de bejegening heeft de cliënte zich eerst na de afronding van het dossier beklagd. De cliënte heeft volgens de advocaat geen schade geleden.

Beoordeling van het geschil in conventie en reconventie

Ter zitting van de commissie is uitgebreid stilgestaan bij de gang van zaken tijdens de zitting van de kantonrechter en met name de schorsing gedurende welke de schikking tot stand is gekomen. In de kern betreft het geschil de vraag of de cliënte bij het akkoord gaan met de schikking bekend was dat zij haar akkoord gaf aan een ontbindingsvergoeding ten bedrage van € 11.289,78 bruto, of dat zij toen in de veronderstelling verkeerde, en tot de ontvangst van de ontbindingsbeschikking van de kantonrechter is blijven verkeren, dat er geschikt werd voor vrijwel het volledige bedrag dat werd gevraagd in het verweerschrift dat de advocaat namens de cliënte had opgesteld.

Naar ter zitting aan de commissie is gebleken, zijn beide partijen het erover eens dat op de gang ten tijde van de schorsing van de zitting van de kantonrechter in ieder geval is gesproken over vijf maandsalarissen. De commissie is van oordeel dat de cliënte hieruit heeft kunnen opmaken welk bedrag de ontbindingsvergoeding ongeveer bedroeg. Voorts vermeldt het proces-verbaal van

de mondelinge behandeling door de kantonrechter het later in de ontbindingsbeschikking opgenomen bedrag van € 11.289,78 bruto, hetgeen het naar het oordeel van de commissie zeer waarschijnlijk maakt dat dit bedrag in ieder geval toen, ten overstaan van de kantonrechter, met zo veel woorden is genoemd.

Tegenover het een en ander heeft de cliënte haar stelling dat zij mocht uitgaan van een ontbindingsvergoeding van € 21.589,79 bruto onvoldoende aannemelijk weten te maken. Voor de commissie staat, gelet op het een en ander, voorts voldoende vast dat het in de brief van 20 juli 2006 genoemde bedrag van de ontbindingsvergoeding op een typefout berust. Dat de cliënte na ontvangst van deze brief enige tijd in de veronderstelling is geweest dat de ontbindingsvergoeding bijna tweemaal zo hoog was, is zeer te betreuren. De advocaat heeft voor de typefout terecht en meermaals zijn excuses aangeboden. De enkele typefout kan het oordeel van de commissie echter niet anders maken.

Het komt de commissie voor dat de advocaat summier is geweest in de informatieverstrekking richting de cliënte. Ook is het de commissie niet ontgaan dat de communicatie niet optimaal is geweest, waarbij de advocaat als professionele partij niet zonder blaam blijft. Feit is dat van schade die dientengevolge is geleden – gelet op het vorenstaande – niet is gebleken. Evenmin kan naar het oordeel van de commissie gezegd worden dat de kwaliteit van de dienstverlening van dien aard is dat deze matiging van het gedeclareerde bedrag zou rechtvaardigen, nog daargelaten dat uit de schikking blijkt dat de wederpartij de eigen bijdrage voor rechtsbijstand aan de cliënte heeft vergoed.

Beslissing

Het door de cliënte verlangde wordt afgewezen.

Klachtrecht bij bijzonder belang

Raad van Discipline Amsterdam, 4 december 2006 (mrs. Van der Molen, Van den Berg, De Groot, Remme, Voorhoeve)

Het klachtrecht komt slechts toe aan degenen wier belang door het gewraakte handelen van de advocaat is geschaad of wier functie meebrengt, dat zij een bijzonder belang hebben bij het weren of beteugelen van misslagen door advocaten.

- Art. 46 Advocatenwet
- Gedragsregel 2 lid 1 (6 Tuchtprocesrecht)

De klacht

De klacht houdt kort gezegd in dat mr. X in strijd heeft gehandeld met Gedragsregel 2 lid 1 en bijbehorende toelichting door als advocaat op te treden voor de werkgever van klager, een stichting waarvan klager bestuurslid is.

Overwegingen van de raad

Als uitgangspunt geldt dat Gedragsregel 2 lid 1 bedoeld is ter bescherming van de belangen van de cliënt. Slechts in bijzondere gevallen kunnen ook niet-clieënten klagen over handelen in strijd met voornoemd artikel. Voor de ontvankelijkheid van de klacht is vereist dat klager belang heeft bij zijn klacht. Niet voldoende is dat klager stelt of bedoelt het algemeen belang te dienen dat ermee gebaat is dat advocaten zich aan de voor hen geldende normen houden. De behartiging van het algemeen belang te dezen is toevertrouwd aan de deken.

Het klachtrecht komt slechts toe aan degenen wier belang door het gewraakte handelen van de advocaat is geschaad of wier functie medebrengt, dat zij een bijzonder belang hebben bij het weren of beteugelen van misslagen door advocaten (Hof van Discipline 16 november 1970, *Advocatenblad* 1972, p. 154).

Klager heeft onvoldoende gesteld en aannemelijk gemaakt dat hij als wederpartij van de cliënt van mr. X in deze tuchtrechtelijke procedure als belang-

hebbende bij de onderhavige klacht kan worden beschouwd; van bijzondere omstandigheden op grond waarvan klager ten deze een klachtrecht toekomt, is de raad niet gebleken.

Volgt

Verklaart de klacht niet-ontvankelijk.

Incidenteel appèl niet mogelijk

Hof van Discipline, [xxxxx DATUM? CU] januari 2007, nr. 4613

(mrs. Peeperkorn, Sterk, De Ruuk, Van Loo, Meerman-Padt)

Raad van Discipline Arnhem, 31 januari 2006

(mrs. Van Ginkel, Bige, Brandsma, Van Halder, Maisan)

- Art. 57 Advocatenwet (6 Tuchtprocesrecht)

Feiten

De raad doet uitspraak in een klacht van klagers tegen mr. X op 22 mei 2006. De klacht van klagers tegen mr. X is deels gegrond verklaard en deels ongegrond. De memorie waarbij mr. X van de beslissing van de raad in hoger beroep is gekomen, is op 20 juni 2006 ter griffie van het hof ontvangen. Klagers zijn bij memorie van antwoord, ter griffie ontvangen op 13 oktober 2006, eveneens in hoger beroep gekomen.

Overwegingen van het hof

De termijn voor hoger beroep aan de zijde van klagers was op 13 oktober 2006 verstreken. Klagers zijn daarom niet-ontvankelijk in hun hoger beroep. Voor zover zij beogen met een beroep op het bepaalde in het vierde lid van art. 57 van de Advocatenwet hun grieven tegen de ongegrondverklaring van de betreffende klachtonderdelen toch aan het oordeel van het hof te onderwerpen, faalt dit beroep. Genoemde bepaling heeft niet de strekking om na het verstrijken van de termijn voor hoger beroep dit bij wijze van incidenteel appèl nog mogelijk te maken.

Volgt

Het hof verklaart klagers niet-ontvankelijk in hun hoger beroep.

.....
Kwaliteit van curator weegt het zwaarst

Raad van Discipline Arnhem, 22 januari 2007
 (mrs. Van der Pol, Breuning ten Cate, Brandsma, Klemann en Noppen)

Onder omstandigheden dient de hoedanigheid van de curator zwaarder te wegen dan de hoedanigheid van de advocaat.

- Art. 46 Advocatenwet
- Gedragsregels 12 en 13 (5.1 Regels die betrekking hebben op de juridische strijd)

Klacht

Mr. Y, klager, verwijt mr. X dat hij bij de conclusie van repliek de brief van mr. Y van 2 februari 2006 als productie heeft overgelegd. Deze brief bevat een voorstel voor een minnelijke regeling. Mr. Y is van mening dat mr. X dus doende tuchtrechtelijk verwijtbaar gehandeld heeft. Daarbij doet mr. Y een beroep op de Gedragsregels 12 en 13.

Overwegingen van de raad

De klacht betreft het overleggen van een brief van mr. Y aan mr. X van 2 februari 2006 bij de conclusie van repliek. Enerzijds heeft mr. X de brief in zijn hoedanigheid van curator ontvangen en heeft hij de onderhavige procedure in zijn hoedanigheid van curator aanhangig gemaakt. Immers, de procedure is gebaseerd op artikelen 42-51 van de Failissementswet en slechts de curator kan een procedure gebaseerd op deze wetsartikelen aanhangig maken. Anderzijds heeft mr. X zelf, althans in elk geval samen met een andere advocaat, processtukken, waaronder de conclusie van repliek, opgesteld en aldus werkzaamheden verricht die bij uitstek zijn voorbehouden aan een advocaat. De raad is

van oordeel dat bij de beoordeling van de verweten gedraging de hoedanigheid van de curator zwaarder weegt dan de hoedanigheid van de advocaat.

Ten dezen is met name van belang dat mr. Y zijn brief van 2 februari 2006 aan mr. X in zijn hoedanigheid van curator heeft toegestuurd en niet in zijn hoedanigheid van advocaat. Voorts is van belang dat mr. Y in zijn brief niet uitdrukkelijk heeft vermeld dat het gaat om een confraternele brief en ten slotte, dat mr. X er ook anderszins niet op bedacht behoefde te zijn dat mr. Y met deze brief wel zou hechten aan confraterniteit.

Indien mr. X niet tevens advocaat zou zijn geweest, had de brief zonder meer overgelegd mogen worden in de gerechtelijke procedure. Niet valt in te zien waarom mr. X minder zou mogen slechts omdat hij tevens advocaat is.

Op grond van het voorgaande kan reeds worden aangenomen dat de vraag of mr. X tuchtrechtelijk verwijtbaar heeft gehandeld door de brief over te leggen, in beginsel niet ter beoordeling van de tuchtrechter staat. Zijn kwaliteit van curator behoort het zwaarst te wegen. Voor tuchtrechtelijk ingrijpen is slechts plaats indien mr. X zich door het overleggen van de brief zou hebben misdragen en daardoor het vertrouwen in de advocatuur zou hebben geschaad. De raad is van oordeel dat dat niet het geval is. Daarom is de raad van oordeel dat de klacht ongegrond is. Van een tuchtrechtelijk relevante gedraging is eens te meer geen sprake waar, zou het accent gelegd worden op de hoedanigheid van mr. X van advocaat, in het licht van de wijze waarop eerder, ook door mr. Y zelf, werd omgesprongen met tussen mr. X en de raadslieden van een andere betrokken partij gewisselde brieven, geen sprake is van voldoende ernst.

Volgt

De klacht is ongegrond.

.....
Welwillendheid tussen advocaten

Raad van Discipline Amsterdam, 23 januari 2007
 (mrs. Roëll, Breederveld, De Groot, Remme en Westhoff)

De tussen advocaten te betrachten welwillendheid strekt zich niet uit tot de onderlinge betrekkingen tussen (voormalige) partners in een advocatenmaatschap. Evenmin is de welwillendheid die tussen advocaten dient te bestaan aan de orde, wanneer die voormalige partners uiteenlopende standpunten innemen wanneer zij door een voormalige cliënt aansprakelijk worden gesteld.

- Art. 46 Advocatenwet (5.4 Welwillendheid in het algemeen)
- Gedragsregel 17

Feiten

Mr. X en mr. A vormden met enige anderen een advocatenmaatschap. In de loop van het jaar 2000 raakt de samenwerking verstoord en vertrekt mr. X. Met betrekking tot een cliënte, Z B.V., ontstaan punten van discussie. Het blijkt dat mr. X Z B.V. heeft gedagvaard op naam van de maatschap met betrekking tot openstaande declaraties. Z B.V. blijkt bovendien een klacht te hebben ingediend tegen mr. X die heeft geleid tot een berisping. Z B.V. stelt vervolgens de maatschap van mr. A aansprakelijk voor de schade die uit het klachtwaardig handelen voortvloeide, waarna de beroepsaansprakelijkheidsverzekeraar van het kantoor van mr. A dekking weigert omdat de claim te laat zou zijn gemeld.

De klacht van mr. A valt uiteen in drie onderdelen:

- a mr. X heeft een dreigende schadeclaim noch aan het kantoor van mr. A gemeld, noch aan de beroepsaansprakelijkheidsverzekeraar waardoor schade dreigt;
- b mr. X heeft nagelaten om de kwestie met betrekking tot deze claim buiten

rechte op te lossen;

- c mr. X heeft het kantoor van mr. A aldus meegesleept in een kwestie waar het kantoor part noch deel aan heeft.

Beoordeling

Ten aanzien van klachtonderdeel a overweegt de raad dat de verweten gedragingen van mr. X in het onderhavige geval buiten het bereik van het tuchtrecht vallen. De tussen advocaten in hun onderlinge verhouding te betrachten welwillendheid is immers in beginsel voorgeschreven voor de onderlinge betrekkingen tussen advocaten in hun hoedanigheid van – voor cliënten optredende – advocaten, en niet voor de onderlinge verhouding tussen partners in een advocatenmaatschap. De raad betreft in zijn oordeel op dit punt het feit dat de onderliggende verstandhouding tussen mr. A en mr. X tijdens de loop van hun samenwerking in 2000 ernstig verstoord is geraakt en na korte tijd heeft geresulteerd in de beëindiging van de samenwerking. Ten overvloede overweegt de raad dat het maar zeer de vraag is of vóór december 2004 door mr. X rekening diende te worden gehouden met een dreigende schadeclaim, anders dan een claim wegens excessief declareren, welke laatstgenoemde in ieder geval niet onder de dekking van de beroepsaansprakelijkheidsverzekering zou vallen. Klachtonderdeel a is dan ook ongegrond.

De klachtonderdelen b en c lenen zich voor gezamenlijke behandeling. Ten aanzien van beide klachtonderdelen staat vast dat mr. X de vordering, die zijn ex-cliënte Z B.V. op hem stelt te hebben, betwist. Het is naar het oordeel van de raad niet tuchtrechtelijk aan mr. X verwijtbaar dat hij dit standpunt inneemt. Het feit dat mr. X het dus (mogelijk) laat aankomen op een civielrechtelijke procedure waarin ook het kantoor van mr. A kan worden betrokken, maakt dit niet anders. Ook hier geldt dat de welwillendheidsplicht tussen advocaten in de onderhavige situatie niet in het geding is.

Beslissing

De raad verklaart de klacht ongegrond.

Bezwaren tegen klachtomschrijving deken

Raad van Discipline Amsterdam, 29 januari 2007
(mrs. Markx, Van den Berg, Doeleman, De Regt en Trap)

De tuchtrechter oordeelt over klachten zoals deze door de deken in zijn aanbiedingsbrief zijn omschreven; het systeem van de Advocatenwet brengt mee dat de raad uitsluitend klachten in behandeling kan nemen die eerst door de deken zijn onderzocht. Aan latere aanpassingen door of namens de klager dient daarom voorbij te worden gegaan. Bezwaren tegen de klachtomschrijving van de deken in zijn aanbiedingsbrief dienen derhalve eerder dan pas ter zitting te worden aangevoerd.

– Art. 46 Advocatenwet (6 Tuchtprocesrecht)

Feiten

Mr. X heeft klaagster sedert januari 2004 bijgestaan in kwesties die samenhangen met haar echtscheiding. Op 5 juli 2005 heeft mr. X namens klaagster een verzoek ingediend bij de rechtbank te C tot wijziging van de gezagsbeschikking van het gerechtshof te D ter zake van de kinderen van partijen. Daarnaast heeft mr. X voor klaagster in kort geding schorsing van de gezagsbeschikking gevorderd.

Bij vonnis van 14 september 2005 is de gevorderde schorsing afgewezen. Bij brief van 4 oktober 2005 heeft de griffie van de rechtbank te C mr. X bericht dat de zitting zou plaatsvinden op 18 oktober 2005. Op de aan die brief gehechte lijst is aangegeven dat mr. X uitdrukkelijk tien dagen voor de zittingsdatum een aantal stukken diende over te leggen. Die brief is door het kantoor van mr. X afgestempeld op 6 oktober 2005. Op 7 oktober 2005 heeft klaagster mr. X

in een gesprek medegedeeld niet langer van zijn diensten gebruik te zullen maken. De inhoud van dat gesprek heeft mr. X klaagster bij brief van diezelfde datum bevestigd. Op of omstreeks 13 oktober 2005 heeft klaagster haar dossier bij mr. X opgehaald.

De klacht

De klacht houdt zakelijk weergegeven in dat mr. X:

- klaagster niet tijdig op de hoogte heeft gebracht van de datum van de zitting op 4 oktober 2005;
- klaagster alleen telefonisch de datum van behandeling van de zitting op 18 oktober 2005 heeft doorgegeven, zonder vermelding van het tijdstip;
- op 13 oktober 2005 nog geen stukken voor deze zitting had ingediend, terwijl die uiterlijk 10 oktober 2005 hadden moeten zijn ingediend;
- klaagster onvoldoende heeft geïnformeerd welke stukken moesten worden ingediend en op welke termijn;
- ten onrechte twee toevoegingen heeft aangevraagd, waardoor klaagster tweemaal een eigen bijdrage heeft moeten voldoen.

Beoordeling

De raad begint met vast te stellen dat de raad de klachten zal beoordelen zoals deze door de deken in zijn aanbiedingsbrief zijn omschreven. Het in de Advocatenwet neergelegde systeem brengt met zich mee dat de raad uitsluitend klachten in behandeling kan nemen die eerst door de deken zijn onderzocht. Indien en voor zover de (advocaat van) klaagster zou menen dat de formulering van de klachten aanpassing zou behoeven, had het op de weg van (de advocaat van) klaagster gelegen om zulks eerder dan pas ter zitting aan te voeren. Dit geldt temeer nu de advocaat van klaagster de zaak direct van mr. X heeft overgenomen en klaagster in diezelfde periode haar klachten indiende. De raad gaat er dan ook van uit dat de advocaat van klaagster van de inhoud van en het onderzoek naar de ingediende klachten op de hoogte is geweest. Indien dit niet het geval zou zijn, dient dit voor klaagsters risico te komen.

De onder a en b genoemde klachten

derdelen lenen zich voor gezamenlijke behandeling. Het verwijt is dat mr. X klaagster al op 4 oktober 2005 de zittingsdatum van 18 oktober 2005 had kunnen en moeten meedelen. Beide klachtonderdelen hebben derhalve betrekking op de wijze waarop mr. X klaagster over de zitting van 18 oktober 2005 informeerde.

Uit het dossier en het onderzoek ter zitting blijkt dat de oproep van de griffie het kantoor van mr. X heeft bereikt op 6 oktober 2005; vanaf dat moment was mr. X in staat klaagster te informeren over datum en tijdstip. Het staat vast dat klaagster op dat moment al wel de datum kende; alleen het tijdstip nog niet.

Op 7 oktober 2005 vond een gesprek tussen klaagster en mr. X plaats. Bij die gelegenheid heeft mr. X het tijdstip niet doorgegeven, terwijl de informatie daarover al wel door zijn kantoor was ontvangen. Het had op de weg van mr. X gelegen bij die gelegenheid klaagster van dat gegeven in kennis te stellen, dan wel een kopie van de oproep mee te zenden met zijn brief aan klaagster van diezelfde dag. Mr. X voert aan dat hij de oproep tijdens zijn gesprek met klaagster nog niet onder ogen had gehad.

Ook wanneer wordt aangenomen dat zulks het geval is geweest, neemt dat

niet weg dat mr. X de oproep, zodra hij deze onder ogen kreeg, met de grootste spoed aan klaagster had moeten doorsturen. Mr. X heeft niet gesteld deze spoed te hebben betracht, hetgeen wel in de rede had gelegen, juist gelet op de mededeling van klaagster dat zij een andere advocaat in de arm had genomen. De raad acht deze gang van zaken ongelukkig, maar niet dermate ernstig dat dit tuchtrechtelijk verwijtbaar is. Deze klachtonderdelen zijn daarom ongegrond.

Ad klachtonderdelen c en d

Ook deze klachtonderdelen lenen zich voor gezamenlijke behandeling. Vast is komen te staan dat mr. X pas op 6 oktober 2005 tezamen met de oproep het lijstje ontving met stukken die hij uiterlijk op 10 oktober 2005 diende aan te leveren. Toen klaagster haar opdracht aan mr. X op 7 oktober 2005 beëindigde, had mr. X nog geen stukken ingediend, hetgeen, gelet op het feit dat de termijn nog liep, niet tuchtrechtelijk verwijtbaar is. Na 7 oktober 2005 was het de verantwoordelijkheid van de opvolgend advocaat de stukken in te dienen. Daarvan diende deze opvolgend advocaat uiteraard wel op de hoogte te worden gesteld. Mr. X heeft ter zitting erkend dat hij het lijstje tijdens het gesprek op 7 oktober 2005 niet met klaagster

heeft besproken, omdat hij (de oproep met) het lijstje nog niet onder ogen had gehad. Aan klaagster kan – ook op dit punt – worden toegegeven dat dit niet de schoonheidsprijs verdient, vooral nu klaagster kennelijk ook zelf – in zeer korte tijd – nog het nodige moest doen om die stukken te verzamelen. In de omstandigheden zoals hiervoor uiteengezet, acht de raad dit niet tuchtrechtelijk verwijtbaar. Daarbij wordt ook betrokken dat de termijn die de rechtbank had gesteld wel erg kort was en dat de rechtbank hier kennelijk soepel mee is omgegaan, nu de stukken die de opvolgende advocaat op een latere datum dan 10 oktober 2005 namens klaagster indiende, door de rechtbank zijn geaccepteerd. Ook deze klachtonderdelen zijn ongegrond.

Ad klachtonderdeel e

Op grond van de nagezonden stukken constateert de raad dat de feitelijke gang van zaken met betrekking tot de door mr. X aangevraagde toevoegingen en de door klaagster betaalde eigen bijdragen onvoldoende kan worden vastgesteld. De klacht hierover kan dan ook niet gegrond worden verklaard.

Beslissing

De raad acht de klacht in alle onderdelen ongegrond.

(advertenties)

(Senior) Arbeidsjurist - Fulltime -

BDO CampsObers Arbeidsjuristen B.V. behoort tot de grotere gespecialiseerde arbeidsrechtelijke adviesbureaus in Nederland. Wij beschikken, dankzij het brede BDO-netwerk, over meerdere kantoren in Nederland en kennen een sterke regionale vertegenwoordiging. In nauwe samenwerking met BDO CampsObers Adviseurs Personeel & Organisatie B.V. adviseren wij onze klanten op het terrein van het arbeidsrecht en sociaal verzekeringsrecht.

Voor onze kantoren in **Arnhem** en **Den Haag** zijn wij op zoek naar een

(Senior) Arbeidsjurist

Jouw uitdaging

Je adviseert ondernemers praktisch en doeltreffend op het gebied van arbeids- en sociaal zekerheidsrecht en je voert procedures op deze rechtsgebieden. Je bouwt zelf een klantenportefeuille op en inventariseert de wensen en behoeften van de in- en externe relaties. De opdrachten zijn zeer divers van aard en variëren van individuele ontslagtrajecten en ondersteuning bij collectief ontslag tot arbeidsjuridische inventarisatie en advisering ten behoeve van due diligence en fusietrajecten. Je bent voor de klant dus dé sparringpartner op het gebied van arbeids- en sociaal verzekeringsrecht. Je werkt hierbij zelfstandig of bij grotere projecten in nauwe multidisciplinaire samenwerking met collega juristen en collega BDO'ers.

Jouw profiel

Je bent in het bezit van een afgeronde opleiding Nederlands Recht met aantoonbare specialisatie binnen het arbeidsrecht en je hebt vier tot acht jaar relevante werkervaring. Affiniteit met sociale zekerheid is een pré. Tevens beschik je over uitstekende communicatieve en bewezen commerciële vaardigheden. Ook heb je een ondernemende instelling en gevoel voor humor.

Interesse?

Ben je in voor een nieuwe uitdaging? Kijk dan voor alle voordelen van een carrière bij BDO op www.werkenbijbdo.nl. Hier kun je ook direct online solliciteren. Wil je eerst meer informatie? Neem dan contact op met Olivia Przybyska, Sr. Adviseur HR, tel.: (010) 242 46 00.

Een functiegericht onderzoek kan deel uitmaken van de selectieprocedure.

Accountants & Adviseurs

Voor vrij ondernemen

Wij zijn op zoek naar een
(GEVORDERDE) ADVOCaat-STAGIAIRE
OF BEGINNEND MEDEWERKER

Steenjtes Advocaten is een relatief jonge advocatenpraktijk en richt zich met name op advisering en procesbijstand van ondernemers in de Oost-Achterhoek. Vanwege de groei van ons kantoor worden er momenteel plannen ontwikkeld voor de nieuwbouw van een kantoorpand in Lichtenvoorde. Vooruitstrevend, informeel en nuchter zijn enkele steekwoorden die ons kantoor onderscheiden.

Schriftelijke sollicitaties kunnen tot uiterlijk 15 juli 2008 worden gericht aan:

Steenjtes Advocaten
t.a.v. mr E.H. Steentjes
Postbus 24, 7130 AA Lichtenvoorde
Tel. 0544-397200
e.steenjtes@steenjtesadvocaten.nl
www.steenjtesadvocaten.nl

Steenjtes
Advocaten

Telecoms/Commercial Lawyer – 7+PQE* The Hague

AT&T is the largest telecommunications company in the United States and one of the largest in the world. The new AT&T serves millions of customers around the globe, including multinational, national, mid-size, regional and government customers. It delivers an unsurpassed portfolio of traditional and IP-based voice, broadband Internet, data transport, wireless and video services.

We are looking for an experienced lawyer to take up a key position providing international legal support in connection with significant outsourcing transactions, as well as forming part of the wider EMEA team on global activities.

Based in The Hague, the ideal candidate will be a Dutch qualified lawyer with at least 7 years post-qualified experience gained from a top tier law firm and/or in-house with a multinational corporation. A sound knowledge of European telecommunications law, particularly in the context of outsourcing arrangements and systems integration deals, is preferable, although experience of complex international contracts in other sectors will also be considered. In addition, you must be a well-rounded lawyer able to spot issues and advise in relation to broader company commercial matters, particularly in the context of cross border transactions.

To succeed, you should have a successful track record in providing advice to upper management with the ability to provide legal analysis and advice that incorporates creative solutions with customer needs, commercial interests and viable risk to our business. You will be fluent in English and Dutch but other European languages (particularly French and German) would also be desirable. The ability to travel internationally is also a requirement.

This is a demanding role; you will be advising AT&T's senior commercial team within EMEA on large and complex sales transactions with high-end multinational customers who are based in EMEA but who have worldwide operations. As a consequence, you need to be highly organized, resourceful and above all resilient. This will be an excellent introduction to our business both in the EMEA region and globally. For talented individuals, the longer term career prospects are excellent.

www.att.com/emea

For further information, in complete confidence, please contact our exclusively retained consultant Nick Creed at Hays Legal.

E nick.creed@hays.com
T +44 (0) 20 7523 3693
M +44 (0) 7801 930521

**Alternatively, visit hays.com/legal and enter job ref: 146635
All direct and third party applications will be forwarded to Hays Legal for consideration.**

*Whilst we expect that the ideal candidate will have the stated PQE, this does not exclude applications from candidates with more or less relevant experience.

Specialist Recruitment hays.com/legal

Australia Austria Belgium Brazil Canada China Czech Republic Denmark France Germany Hungary Ireland Italy
Japan Luxembourg Netherlands New Zealand Poland Portugal Singapore Slovakia Spain Sweden Switzerland UAE UK

VAN RANDWIJCK

ADVOCATEN

zoekt op korte termijn - ter ondersteuning en uitbreiding van haar boeiende (commerciële) praktijk:

een advocaat aansprakelijkheids-/procesrecht
met 3 tot 5 jaar ervaring in de advocatuur en/of bij een (beroeps)aansprakelijkheidsverzekeraar
alsmede

een of twee advocaten familierecht
met circa 5 respectievelijk circa 3 en 5 jaar ervaring.

Nadere informatie kan worden verkregen bij mr. Antoinette van Cappelle (tel. 010 - 218 0808 / 06 - 2622 2192).
Informatie over het kantoor is te vinden op www.randwijck.nl.

GRINDWEG 10 | ROTTERDAM | TELEFOON 010- 218 0808 | WWW.RANDWIJCK.NL

Kantoorruimte beschikbaar

Klein kantoor met internationale oriëntatie – gevestigd te Leiden – heeft ruimte beschikbaar voor een advocaat, die zelfstandig en voor eigen rekening praktijk voert c.q. wil voeren op basis van kostendeling. Secretariaat, incl. administratieve, boekhoudkundige e.d. ondersteuning, is aanwezig.

Reacties onder nummer 7877 aan Bureau BDM B.V.,
via e-mail: bdmbv@euronet.nl.

Alt Kam Boer advocaten

Civiele cassatie?

- **prijsafspraken mogelijk**
- **ook op basis van toevoeging**

Info: mr H.J.W. Alt, Pb. 82228, 2508 EE Den Haag,
tel.: 070 358 94 79, fax: 070 358 51 97
alt@altkamboer.com, www.altkamboer.com

VAN
BOOM

Van Boom Advocaten is een jonge dynamische procespraktijk gevestigd in Utrecht.

Wij zoeken voor snelle indienst-treding enthousiaste ervaren

ADVOCaat-MEDEWERKER STRAFRECHT

Graag zien wij uw sollicitatiebrief met curriculum vitae binnen twee weken na het verschijnen van deze advertentie tegemoet.

mr. R.D.A. van Boom
Nicolaas Beetsstraat 10
3511 HE Utrecht
Telefoon [030] 230 60 50

ADVOCATEN

www.vanboomadvocaten.nl
rvanboom@vanboomadvocaten.nl

versteeg wigman spreij advocaten

Je wilt werken in een dynamische branche. Bij een kantoor dat midden in de ontwikkelingen staat. Je wilt de vrijheid je praktijk zelf inhoud te geven. Je wilt meebouwen aan een sterk kantoor. Je wilt vooruit maar niet ten koste van alles.

Werken in de creatieve industrie

media | entertainment | reclame | film | communicatie | software | internet | televisie | radio | theater | kunst | muziek | mode

Voor de uitbreiding van onze praktijk zoeken wij een advocaat-medewerker met ervaring met het intellectuele eigendomsrecht en met de contractenpraktijk. Wij zoeken een intelligent, zelfstandig en kritisch denkend mens met een praktische inslag. Wij bieden een ambitieuze en plezierige werkomgeving met uitstekende voorwaarden.

De Lairessestraat 158
1075 HM Amsterdam

Telefoon (020) 675 88 21
Fax (020) 675 75 96

info@vwsadvocaten.nl
www.vwsadvocaten.nl

Stuur je CV en motivatie naar spreij@vwsadvocaten.nl. Mocht je vragen hebben, bel dan met Jetse Spreij of Jaap Versteeg. Versteeg Wigman Spreij advocaten is een Amsterdams niche kantoor dat werkt in de creatieve industrie en daarin een goede reputatie heeft. We willen geen groot kantoor worden. Wel willen we groeien om onze mensen de gelegenheid te geven zich te blijven ontwikkelen.

SNIJDERS VAN DEN BOOM

A D V O C A T E N

Snijders Van den Boom Advocaten is een ambitieus en dynamisch kantoor te Tilburg van middelgrote omvang. Wij richten ons in het bijzonder op ondernemingsrecht, contractenrecht, arbeidsrecht, bouwrecht en incasso's. Iedere ondernemer, van beursgenoteerd tot MKB staan wij bij: als huisadvocaat of als troubleshooter. Ons team is jong en de sfeer is informeel, met de nodige zelfspot. We werken met passie en gaan voor kwaliteit.

In verband met de groei van ons kantoor zoeken wij op korte termijn een:

- (ervaren) Ondernemingsgerichte advocaat
- Startend jurist

Voor meer informatie over de vacatures en ons kantoor, kijk op:

www.sbadvocaten.nl

Ben je geïnteresseerd en wil je werken binnen een open en informele organisatie? Stuur dan je brief met CV naar Snijders Van den Boom Advocaten, t.a.v. mw. B. van der Linden, Postbus 96, 5000 AB Tilburg of per e-mail aan bvdlinden@sbadvocaten.nl.

SLOOF ADVOCATEN

Wij zoeken op korte termijn voor uitbreiding van de algemene praktijk een

Advocaat-medewerk(st)er
(met voltooide stage)

Ons kantoor houdt zich o.a. bezig met arbeidsrecht, personen- en familierecht, bouwrecht, strafrecht, ondernemingsrecht en bestuursrecht.

Schriftelijke sollicitaties graag binnen 14 dagen aan: Sloof Advocaten, t.a.v. mr D.H. Sloof, Postbus 10185 (1301 AD) Almere. Telefoon: 036-5344400
e-mail: info@sloofadvocaten.nl (bezoekadres Stationsplein 35, 1315 KT Almere)

ZIYA TOGA'S

*-Eerste kwaliteit stoffen, secure afwerking
-Maatneming op kantoor / thuis mogelijk
-Beffen op voorraad*

Toga in zeer lichtgewicht 100 % Cool Wool en incl. bef naar keuze in 2008:

Advocaat	€ 375,- ex. BTW
Rechter / O. v. J.	€ 475,- ex. BTW
Raadsheer / Adv. Gen.	€ 485,- ex. BTW

Leeghwaterlaan 76
5223 BA 's-Hertogenbosch
(Bij paleis van justitie)

073 - 6234526
www.ziyatoga.nl
info@ziyatoga.nl

Advocatenkantoor Van Mierlo

Advocatenkantoor Van Mierlo is een kantoor met 11 advocaten dat zich voornamelijk richt op de ondernemingsrecht- en bestuursrechtpraktijk.

Ploenroosstraat 20
Postbus 141
5240 AC Rosmalen
Tel: (073) 521 90 55
Fax: (073) 521 69 12
E-mail: info@advmierlo.nl

www.advocatenkantoorvanmierlo.nl

Ter versterking van ons kantoor zijn wij op zoek naar:

Een ervaren medewerker voor de personen- en familierecht praktijk

Profiel

- u hebt ervaring op het gebied van het personen- en familierecht met bij voorkeur een afgeronde VFAS-opleiding
- u hebt een commerciële en praktische instelling
- u beschikt over communicatieve en acquisitieve vaardigheden

Wij bieden u

- een prettige informele werksfeer in een succesvol kantoor met goede toekomstperspectieven
- professionele ondersteuning en een goede automatisering
- een organisatie waarin u ambitieus en zelfstandig uw praktijk kunt voeren
- een no-nonsens omgeving waar pragmatisch en efficiënt wordt gewerkt

Uw reactie

Voor inlichtingen over de vacature staat mr. van de Ven u graag te woord. Hij is bereikbaar onder nummer (073) 521 90 55. Uw schriftelijke reactie met curriculum vitae kunt u richten aan Advocatenkantoor Van Mierlo t.a.v. de heer mr. H.C.A. van de Ven, postbus 395, 5240 AJ Rosmalen. Uiteraard behandelen wij uw sollicitatie strikt vertrouwelijk.

Een mooie plek voor drie advocaten...

(gevorderde) stagiaires en medewerkers

Wij zijn op zoek naar advocaten op het gebied van civiel recht (algemeen), huurrecht/vastgoed en ondernemingsrecht.

Kijk voor meer informatie op www.claassenadvocaten.nl
of bel Cory de Kool - van Eerdenburg: 040 - 244 89 70

Claassen Advocaten | gewoon betrokken

is looking for a **General Counsel**

Garantibank International N.V. is a highly profitable Dutch commercial and private bank, headquartered in the centre of Amsterdam. The bank is an affiliate of a renowned multinational whilst operating at the highest level of independence. As the current General Counsel of GarantiBank is moving abroad the bank is looking for a General Counsel who has the ambition to manage a fairly new in-house expert legal team. The new General Counsel will lead and oversee the legal function of a boutique bank where our core business consists of providing tailor-made Trade and Commodity Finance and Private Banking business solutions to clients in both developed and emerging markets. The legal department is fully embedded in the organization and the lawyers have specialized knowledge of trade and commodity finance combined with a broad generalist outlook. A substantial part of the transactions involves English law documentation.

The General Counsel should:

- identify, manage and control legal and related operational risks and motivate maintenance of a solid legal environment;
- provide efficient response and support to internal and client-related inquiries;
- review, draft and offer advice on various types of legal documentation;
- conduct legal research and support implementation of (local and international) regulatory requirements;
- actively participate in internal committees, meetings and workshops;
- manage and liaise with external counsel on behalf of the Bank.

Profile

- experienced lawyer (preferably qualified in English and/or Dutch law);
- minimum 6 years of working experience in a recognized law firm (with focus on banking and trade finance exposure) or in-house legal department of a reputable financial institution;
- excellent knowledge and understanding of international trade finance (e.g. finance, logistics, documentation) and general banking is a must, experience in other specialties of finance (e.g. project finance, treasury, private banking) is considered a plus;
- solid background in providing legal advice to financial services industry;
- excellent contractual interpretation and drafting skills;
- service-oriented, flexible attitude and with hands-on approach;

- team player with commercial and pragmatic approach;
- able communicator, both verbal and written, with very good analytical skills and with – importantly – a sense of humour;
- fluent in English (fluency in Dutch is a plus);

Proposition

- a successful independent bank
- direct reporting line to Managing Board and high level of independence
- high quality work in combination with an excellent exposure to a large variety of work
- an international team committed to professionalism

Response

For more information please contact
Mr. M.P. Padberg,
Managing Director
phone: 020 - 553 97 11
e-mail: mpadberg@garantibank.eu

or write
GarantiBank International N.V.,
Human Resources,
Attn: Mrs Mijke van Tilburg,
Keizersgracht 569-575,
1017 DR Amsterdam
email: mvantilburg@garantibank.eu

AMSTERDAM • ALMATY • BUCHAREST • DUSSELDORF • ISTANBUL • KIEV • LAUSANNE

MUTSAERTS

Kwaliteit verzekerd

DOORBRAAK AOV ADVOCATUUR EN NOTARIAAT

Mutsaerts realiseert doorbraak in premie arbeidsongeschiktheidsverzekering

Middels een verzekering exclusief ontwikkeld voor advocatuur en notariaat, biedt Mutsaerts een oplossing met uitgebreide voorwaarden en met verreweg de scherpste premiestelling. Dit scheelt u, afhankelijk van de aanvangsleeftijd, 25 tot 70% over de gehele looptijd.

- beroepsarbeidsongeschiktheid gedurende de hele looptijd
- gerenommeerde verzekeraar
- zowel individueel mogelijk als op collectieve basis voor gehele maatschap
- hoge verzekerde bedragen mogelijk (maximaal € 400.000,- op jaarbasis)

Premievergelijking gehele looptijd

Verzekerd bedrag € 100.000 • Wachtijd 1 jaar

60 jaar 0% index	Traditionele partij	Mutsaerts
35 jaar tot einde	139.652	91.330
40 jaar tot einde	119.336	73.806
45 jaar tot einde	90.821	52.518
50 jaar tot einde	58.393	29.364
55 jaar tot einde	25.835	9.201
65 jaar 0% index	Traditionele partij	Mutsaerts
35 jaar tot einde	215.551	143.174
40 jaar tot einde	190.244	123.835
45 jaar tot einde	154.635	99.161
50 jaar tot einde	114.009	69.738
55 jaar tot einde	73.154	38.279

Wie is Mutsaerts?

Mutsaerts BV, gevestigd in Tilburg, is een onafhankelijk assurantie-kantoor en heeft een geschiedenis die teruggaat tot 1926.

Veel advocaten en notarissen behoren tot haar clientèle.

Het aangaan van een langdurige relatie staat hierbij voorop, waarbij Mutsaerts een proactieve rol vervult.

Uitnodiging

Hebt u interesse in een voor u of uw kantoor op maat gemaakte offerte of vergelijking?

Neemt u dan contact op met ons kantoor en vraagt u naar drs. Freek Njio, fnjio@mutsaerts.nl

Mutsaerts BV

Ringbaan West 240 · Tilburg

Postbus 9102 · 5000 HC Tilburg

T 013 5942828

F 013 5942829

www.mutsaerts.nl

MR. P.P.M.I. PAULUSSEN
MR. CH.M.E.M. PAULUSSEN
MR. E.P.C.M. TEEUWEN
MR. H.J.J. VAN DER SALM
MR. J.J.M.C. HUPPERTZ
MR. DR. R.F.H. MERTENS
MR. R.H.J. COX
MR. V.F.G. NOWAK BIJZ.LIC.
MR. M.H.W. CLIJSEN
MR. R.A.H. VLECKEN
MR. H.C. LEJEUNE
MR. R.J. VEENHUYSEN
MR. S.A.R. LELY
MR. DRS. M.C. SCHMITZ RA
MR. M.J. VAN LOON
MR. P.D. ZALUCHA
MR. DRS. V.C.H.M. BROEDERS
MR. I.K. DECUPERE

PAULUSSEN ADVOCATEN N.V.
SINT PIETERSKADE 26
MAASTRICHT
TELEFOON 043 - 321 66 40
FAX 043 - 325 43 01
WWW.PAULUSSEN.NL

POSTBUS 131
6200 AC MAASTRICHT

Onze praktijkgroep Overheid en Vastgoed bestaat uit een team van 8 specialisten, in het bijzonder op het gebied van aanbestedingsrecht, bestuursrecht, civiel bouwrecht, omgevingsrecht en PPS. Wij bieden onze cliënten een proactieve en integrale benadering en zijn betrokken bij vele gezichtsbepalende en economisch relevante gebiedsontwikkelingen en projecten. Daar zijn we trots op.

TEAMSPELERS GEZOCHT

Voor de uitbreiding van onze praktijkgroep zoeken wij meerdere nieuwe teamspelers. Ben jij een getalenteerd advocaat of wil jij vanuit je huidige werkkring de overstap naar de advocatuur maken, solliciteer dan binnen 14 dagen bij Paulussen. De sollicitatie kan worden gericht aan Roger Cox (e-mail: r.cox@paulussen.nl). Wij waarborgen een vertrouwelijke behandeling van elke reactie.

Kom bij ons tot je recht!

Goudse Advocaten is een modern, middelgroot kantoor met een gevarieerde praktijk. Persoonlijke ontplooiing van de medewerkers staat voorop, de werksfeer is informeel en vooral collegiaal. De overzichtelijke omvang van het kantoor biedt een direct contact met cliënten.

Ter versterking van het uit zes advocaten bestaande team zoeken wij per 1 oktober 2008 een:

Advocaat-stagiair ^{M/V}

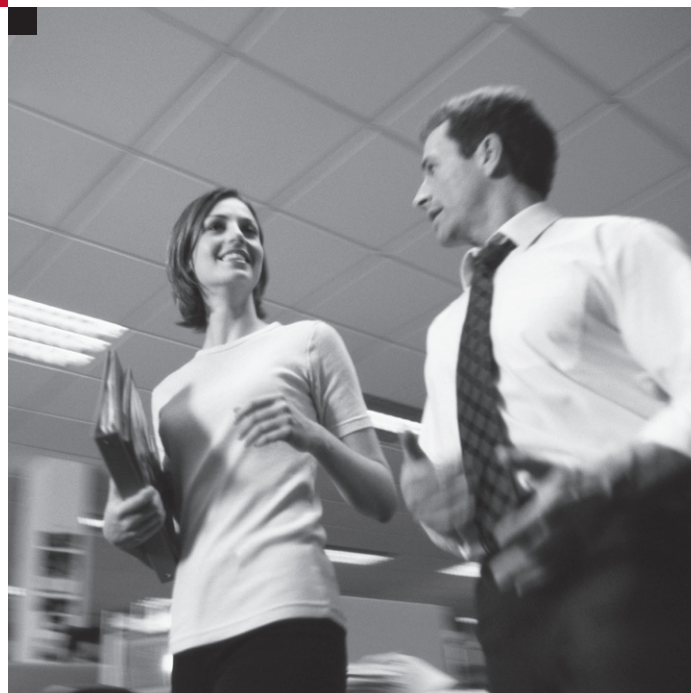
De functie eisen zijn:

- goede juridische kwaliteiten
- afgeronde studie Nederlands Recht
- afstudeerrichting civiel recht met aantoonbare belangstelling voor met name het ondernemingsrecht en arbeidsrecht
- goede communicatieve en sociale vaardigheden
- doorzettingsvermogen, enthousiasme en teamgeest

Uw sollicitatie met CV en cijferlijst kunt u richten aan:
Mr R. van Rees, postbus 555, 2800 AN Gouda
E-mail: r.vanrees@goudseadvocaten.nl

Goudse Advocaten

Van Hall • Van Rees • Aardoom

Goudse Advocaten 'Het verschil in uw geschil'

Succesvol opleiden en begeleiden van juristen

De (pro)actieve patroon

Nieuw
verschenen

Met dit boek kan de (aankomend) patroon zijn aansturing van de stagiaire voorbereiden, onderbouwen en verfijnen. Een heel belangrijk instrument voor elke advocaat die niet graag goede stagiaires verliest, zeker omdat er altijd een krappe arbeidsmarkt is voor excellente juristen.

Het goede nieuws is dat iedere patroon hiermee kan werken. Het slechte nieuws? U moet er wel even voor gaan zitten. Maar dat is niet echt een straf. U hoeft niet het hele boek ineens te lezen, maar u kunt bij elk onderdeel van het stagetraject de bijpassende passage in de tekst vinden. Dan volgt de rest vanzelf.

En ook als u geen patroon bent biedt dit boek een leidraad voor elke juridische professional die zijn medewerkers adequaat wil aansturen en wil coachen tot topprestaties.

Van de auteurs van 'De ondernemende advocaat' en 'De lastige partner'. Ook online te bestellen: www.knowington.nl

Succesvol opleiden en begeleiden van Juristen

De (pro)actieve patroon

mr. drs. C.W.M. Dullaert
mr. H.F.M. van de Griendt
prof. dr. R.C.H. van Otterlo

Auteurs: mr. drs. C.W.M. Dullaert, mr. H.F.M. van de Griendt en
prof. dr. R.C.H. van Otterlo

ISBN: 978 90352 42197

Prijs: € 29,95 (incl. BTW, excl. verzendkosten)

Bestelcoupon

Voor € 29,95 schaf ik 'De (pro) actieve patroon' aan en ik bestel _____ ex.
(ISBN 978 90352 42197 - prijs incl. btw, excl. verzendkosten)

Ik heb al eerder een bestelling geplaatst bij Reed Business: ja nee

Naam: _____ Titel: M V

Organisatie: _____

Adres: _____ privé/zakelijk

Postcode: _____ Plaats: _____

Telefoon: _____

Email-adres: _____

Handtekening: _____

Datum: _____

Vul de coupon in en fax deze naar het Reed Business Customer Care Center: (0314) 349 048. Per post toesturen kan ook: Antwoordnummer 2, 7000 VB Doetinchem (geen postzegel nodig). De uitgave is vanaf begin juli ook verkrijgbaar bij de boekhandel.

Uw gegevens kunnen worden gebruikt voor het toezenden van informatie en/of speciale aanbiedingen door Reed Business en speciaal geselecteerde bedrijven. Indien u hier tegen bezwaar heeft, stuurt u een briefje naar Reed Business bv, t.a.v. Adresregistratie, Postbus 808 7000 AV Doetinchem.

 ElsevierJuridisch

OMVR | Lunenberg Advocaten is met 25 advocaten een toonaangevend middelgroot kantoor. Vanuit 4 vestigingen (Harderwijk, Nunspeet, Nijkerk en Elburg) worden onze plaatselijke, regionale en landelijke cliënten bijgestaan. Onze advocaten zijn o.a. actief op de volgende rechtsgebieden: handels- en ondernemingsrecht, arbeidsrecht, insolventierecht, ambtenarenrecht, strafrecht, letselschade en personen- en familierecht.

Voor een van onze vestigingen zijn wij op zoek naar een:

advocaat-medewerker/-stagiair (m/v)
met bijzondere aandacht voor **ondernemingsrecht**

Indien u werkzaam wilt zijn binnen een professionele en dynamische organisatie waar ruimte geboden wordt voor specialisatie, dan bieden wij u een uitdagende baan met goede primaire en secundaire arbeidsvoorwaarden.

Uw schriftelijke reacties kunt u binnen twee weken richten aan:

OMVR | Lunenberg Advocaten
T.a.v. mw. G.S.H.M. van den Berg
Postbus 87, 3840 AB Harderwijk
E-mail: gemma@omvradvocaten.com

Borsboom & Hamm is een advocatenkantoor met vestigingen in Rotterdam, Dordrecht en Barendrecht. Het kantoor voert een ondernemingsgerichte praktijk.

Wij zoeken een:

ADVOCAAT-MEDEWERKER bouwrecht / onroerend goed

ADVOCAAT-MEDEWERKER insolventierecht

ADVOCAAT-MEDEWERKER ondernemingsrecht

Schriftelijke reacties kunt u richten aan:

Borsboom & Hamm N.V., t.a.v. Mw. A. Jöner, Postbus 635, 3300 AP Dordrecht,
per e-mail: alma.joner@borsboomhamm.nl.

www.borsboomhamm.nl

Vaessen & Van Kempen advocaten

te Cuijk
(op 15 km van Nijmegen)

zoekt ter versterking van het team een enthousiaste

**ADVOCAAT-MEDEWERKER /
GEVORDERDE STAGIAIR(E)**
voor de algemene praktijk

Ons kantoor kent een informele werksfeer
en biedt kwaliteit, ook in de
begeleiding en opleiding.

Sollicitaties binnen 14 dagen te richten aan:

Vaessen & Van Kempen advocaten
t.a.v. mr. E.C.M.J. van Kempen
Postbus 68
5430 AB CUIJK

info@advocatencuijk.nl
www.advocatencuijk.nl

RECHT DOOR ZEE

BUIK EN VAN DER HORST
gerechtsdeurwaarderskantoor

Boommarkt 3a, 2311 EA Leiden
T: (071) 516 10 10 F: (071) 514 48 77
info@buik-vanderhorst.nl

kleermakerij sinds 1937

Bernard Poelman

o.a. leverancier van toga's aan het
Internationaal Gerechtshof der Verenigde Naties

Superieure toga's

- op uw maat gemaakt
- leverbaar in wol/terlenka (lichtgewicht)
- of in zuiver wol (ultra-lichtgewicht)
- voldoende beffen in voorraad
- eventueel levering binnen enkele dagen mogelijk

Lange Poten 19
2511 CM 's-Gravenhage
telefoon: (070) 346 17 42
fax: (070) 362 11 70
E-mail: info@bernard-poelman.nl
www.bernard-poelman.nl

Procederen in Duitsland?

**Duitse advocaten, vloeiend tweetalig,
gespecialiseerd in Nederlands-Duitse rechtszaken**

Blankestijn & Oortman Advocaten en Rechtsanwältinnen
Postbus 619, 7550 AP HENGELO
Telefoon 074 - 259 38 67
Fax 074 - 259 38 68
www.blankestijnoortman.nl

Spaanse wetgeving lastig?

Niet voor Gimbrère International | Advocaten

Hét Nederlandse advocatenkantoor met vestigingen in Spanje

Wij adviseren Nederlandse bedrijven en particulieren in Spanje op
juridisch gebied. Eveneens werken wij samen met advocatenkantoren
in Nederland om hun clientèle in Spanje vakbekwaam bij te staan.

Onze specialisaties in Spanje

- | Onroerend goed
- | Incassozaken
- | Ondernemingsrecht
- | Letselschade en aansprakelijkheid
- | Personen- en familierecht
- | Strafrecht
- | Arbeidsrecht
- | Contractenrecht
- | Fiscaal recht

Barcelona Madrid

T +34 (0)93 272 50 98
E info@gimbreere.es

Breda

T +31 (0)76 514 05 05
E info@gimbreere.nl

GIMBRÈRE
international | advocaten

Bezoekt u eens onze website www.gimbreere.nl

www.rent-a-lawyer.nl.

Hoe pleit je het best voor je eigen zaak?

Knowington.nl. De kennis die je nodig hebt.

Uw kantoor vraagt meer van u dan alleen een sterk pleidooi? Dan is het goed om nu kennis te maken met Knowington. U vindt er alle vakliteratuur, opleidingen en congressen die u nodig hebt. Overzichtelijk gerangschikt en direct bestelbaar.

Knowington

 Knowington.nl

Amsterdam - Den Haag - Eindhoven - Londen - New York - Rotterdam - Utrecht

Bij Holland Van Gijzen krijg je niet het idee in een vorige tijd te stappen. Niet qua stijl. Niet qua omgangsvormen. Niet qua hiërarchie. Wij beschouwen het verleden als iets waar je lering uit moet trekken. En we moedigen je aan om vooral jezelf te zijn. Holland Van Gijzen richt haar blik op de toekomst, ook jouw toekomst. Als je die visie deelt, vind je bij ons alle ruimte om jezelf te ontwikkelen. Op jouw manier en met onze support. Alleen daarom al werkt het anders bij Holland Van Gijzen.

Holland Van Gijzen Advocaten en Notarissen heeft een strategische alliantie met Ernst & Young Belastingadviseurs. Kijk voor onze vacatures op www.hollandlaw.nl

HOLLAND VAN GIJZEN
ADVOCATEN EN NOTARISSSEN

Heb jij je kruiwagen al gevonden?

Je bent jurist en hebt passie voor je vak. Hoewel je huidige functie leuk is, vraag je jezelf met regelmaat af of je wel op de juiste weg bent. Brengt deze baan je bijvoorbeeld dichterbij je uiteindelijke ambitie? Of moet je misschien andere stappen nemen om je doel te bereiken? Een gericht carrièrepad heeft immers alles te maken met planning, duidelijke doelen en bewuste keuzes. En dat is soms best lastig. Want je vak goed uitoefenen is één ding; succesvol richting geven aan je carrière een vak apart!

Bij Brunel Legal kennen we de juridische markt en weten we waar de kansen liggen. We hebben overal contacten; van middelgrote bedrijven tot multinationals, van advocatuur tot non-profit organisaties. Hierdoor weten we wat er speelt en waar we de meeste uitdagende projecten en interessantste opdrachten voor jou kunnen vinden. Gebruik ons dus gerust om binnen te komen bij de organisatie van jouw keuze. Dat is ons vak en daar zijn we goed in. Wij geven je graag een stevige zet in de juiste richting, zodat jij tijd overhoudt om te doen waar je goed in bent: uitblinken in jòuw vak.

Dus... ook behoefte aan zo'n goede kruiwagen? Stuur ons dan je CV via www.brunel-legal.nl of bel ons op 020 - 312 15 54. Dan maken we snel een afspraak voor een nadere kennismaking!

www.brunel-legal.nl

brunellegal
Carrièremaker voor juristen